

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 februari justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:29 för torsdagen den 3 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:396

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:396 Skatten på drivmedel

av Thomas Morell (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 april 2022.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 mars 2022

Finansdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2021/22:400

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:400 Åtgärder mot ungdomsrånare

av Ellen Juntti (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.
Interpellationen kommer att besvaras den 29 april 2022.
Stockholm den 16 mars 2022
Justitiedepartementet
Morgan Johansson (S)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2021/22:153 till näringsutskottet
2021/22:187 till trafikutskottet

Motioner
2021/22:4444, 4449, 4452, 4457 och 4462 till justitieutskottet
2021/22:4433, 4446, 4447 och 4453 till justitieutskottet

§ 5 Ärende för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Civilutskottets betänkande
2021/22:CU33 Den nationella planen för omprövning av vattenkraft

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2021/22:294 om inre utlänningskontroller

Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):
Fru talman! Maria Malmer Stenergard har frågat mig vilket antal genomförda inre utlänningskontroller under 2022 jag menar skulle leva upp till regleringsbrevets mål om ”en för ändamålet tillräcklig omfattning”.

Maria Malmer Stenergard har också frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att ta fram en mätbar målsättning för hur många inre utlänningskontroller som Polismyndigheten ska genomföra under de kommande åren.

Polismyndighetens arbete med inre utlänningskontroll är ett viktigt verktyg för att veta vilka som uppehåller sig olovligt i landet och utgör därmed en viktig del i att upprätthålla den reglerade invandringen och motverka skuggsamhället. Regeringen har genom sin historiska satsning på Polismyndigheten gett myndigheten bättre möjligheter att utföra sitt uppdrag, däribland inre utlänningskontroller.

Satsningen innebär bland annat att antalet anställda ska öka med 10 000 under perioden 2016 till och med 2024. Sedan 2015 har myndighetens anslag ökat med nästan 12,7 miljarder kronor, en ökning med 60 procent. Till 2024 beräknas anslaget öka med nästan 17,4 miljarder kronor jämfört med 2015, vilket motsvarar en ökning med 82 procent.

Regeringen har på olika sätt vidtagit åtgärder för att ytterligare vässa arbetet med kontroller av utländska medborgare som inte har rätt att vistas i landet. Polismyndigheten har sedan 2018 utökade möjligheter att utföra arbetsplatsinspektioner för att upptäcka arbetsgivare som anställer utländska medborgare som saknar tillstånd att vistas och arbeta i landet. Sedan juli 2021 har Polismyndigheten också fått utökade befogenheter i samband med genomförande av inre utlänningskontroller.

Den 29 november förra året överlämnades betänkandet *Åtgärder i gränsnära områden* (SOU 2021:92) till regeringen. Utredningen hade i uppdrag att ta ställning till om Polismyndigheten har tillgång till tillräckligt effektiva verktyg i gränsnära områden för att bland annat kontrollera personers vistelserätt i Sverige och, om så inte bedöms vara fallet, föreslå ändringar av regelsystemet. Betänkandet är för närvarande ute på remiss.

När det gäller styrningen av Polismyndigheten har regeringen under de senaste åren uppdragit åt myndigheten att fortsätta sin kompetensutveckling rörande inre utlänningskontroll och att säkerställa att den sker rättssäkert och effektivt. Polismyndigheten arbetar kontinuerligt med detta uppdrag genom utbildningsinsatser och teknisk utveckling. I det senaste regleringsbrevet har myndigheten också fått i uppdrag att utföra inre utlänningskontroller i den omfattning som är ändamålsenlig utifrån verksamhetens behov.

Kvantitativa mål för inre utlänningskontroller är ett trubbigt instrument som skulle begränsa myndighetens handlingsutrymme. Enligt utlänningslagen får dessutom sådana kontroller endast genomföras om det vid varje kontrolltillfälle finns en grundad anledning att anta att personen saknar rätt att uppehålla sig i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Det är därför inte lämpligt att på förhand uppdra åt myndigheten att utföra ett specifikt antal inre utlänningskontroller.

Polismyndigheten har nu ett unikt tillfälle, i och med dess anslagsutveckling och de tusentals nya poliser som ska tillkomma, att vidare motverka skuggsamhället och upprätthålla den reglerade invandringen.

Anf. 2 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Det är svårt att i dessa tider inte inleda med några ord om det fruktansvärda som det ukrainska folket nu går igenom till följd av att Ryssland valt att starta krig mot Ukraina. Våra tankar finns självklart hos det ukrainska folket.

Deras öde påminner också om hur viktig demokratin är, och därför är det viktigt för oss som fortfarande kan utöva våra demokratiska rättigheter att fortsätta göra det.

En viktig del i svensk demokrati är att riksdagen granskar regeringens verksamhet. Det kan bland annat göras genom interpellationer. Den interpellation som jag har ställt och som vi debatterar i dag handlar om inre utlänningskontroller. Vad är då det? Jo, det är kontroller som huvudsakligen polisen genomför för att upptäcka personer som vistas här illegalt.

De inre utlänningskontrollerna har minskat med 80 procent på tio år, från 42 500 år 2012 till bara 9 400 förra året. Minskningen har dessutom skett under en period då invandringen har ökat kraftigt och behovet av inre utlänningskontroller borde vara ännu större – absolut inte mindre.

Tyvärr är det alltför många som går under jorden och blir en del av ett skuggsamhälle som bara växer och som är nära förknippat med lidande och kriminalitet. Det borde leda till fler kontroller – inte färre.

Skuggsamhället stod bokstavligt talat i statsministerns farstu för någon månad sedan. Jag tänker på den kvinna som påträffades när hon skulle städa statsministerns bostad fast hon inte hade rätt att vistas i landet. Men trots det tycks regeringen inte se allvaret i problemen.

Detta speglas i det mycket vaga uppdrag som regeringen har gett Polismyndigheten för 2022. Det står så här: ”Inre utlänningskontroll ska bedrivas i en för ändamålet tillräcklig omfattning och med adekvata resurser i hela landet.”

Formuleringen om att inre utlänningskontroll ska bedrivas i ”tillräcklig omfattning” kan kanske tolkas som någon form av målsättning, men det går inte att utifrån den målsättningen mäta om myndigheten uppfyller målet. Vad är tillräcklig omfattning? Regeringen ger inte ens det uttryckliga uppdraget att de inre utlänningskontrollerna ska öka i förhållande till föregående år, vilket är väldigt allvarligt mot bakgrund av att de har minskat under så många år – samtidigt som skuggsamhället har ökat.

Jag har i min interpellation bett Morgan Johansson att förklara vad hans uppdrag till myndigheten egentligen betyder. Vilket antal genomförda inre utlänningskontroller under 2022 menar ministern skulle leva upp till regleringsbrevets mål om ”en för ändamålet tillräcklig omfattning”? Kommer Morgan Johansson att ta fram en mätbar och begriplig målsättning för hur många inre utlänningskontroller som polisen ska genomföra de kommande åren? Tyvärr hör jag inga konkreta svar på mina frågor i Morgan Johanssons svar.

Om jag tittar på statistiken hittills för 2022, då kravet på inre utlänningskontroller i ”tillräcklig omfattning” gäller, blir jag än mer bekymrad. Fram till i onsdags hade man i år genomfört totalt 1 653 inre utlänningskontroller – på två och en halv månad. Det är betydligt färre än vad man genomförde under bara en enda månad, januari, 2014. Anser Morgan Johansson verkligen att det antalet lever upp till kravet på ”tillräcklig omfattning”?

Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Hela grunden för Maria Malmer Stenergards interpellation är att hon har läst i Expressen att de inre utlänningskontrollerna har minskat. Det står i inledningen av hennes interpellation att det står så i Expressen.

Tänk om Maria Malmer Stenergard hade kunnat bemöda sig om att kontrollera den uppgiften, att kontrollera vad polisen säger om just de här siffrorna. Tänk om hon hade bemödat sig om att bara gå in på polisens hemsida och se vad polisen skriver om exakt den här statistiken och de här uppgifterna.

Jag har gjort det, förstås. Så här skriver polisen om just den här statistiken: ”Siffrorna innehåller flera felkällor och används av polisen med stor försiktighet, framförallt statistiken avseende inre utlänningskontroller och polisavvisningar. Detta innebär att uppgifterna inte är jämförbara och det går inte att säga om t.ex. antalet inre utlänningskontroller ökat eller minskat.” Så står det, ord för ord, på polisens hemsida.

Detta beror på att man har haft ganska stora problem med inhämtning av just den statistiken. Det gäller inte bara nu utan även långt tillbaka i tiden. Om vi går tillbaka till alliansregeringens tid hittar vi siffror på uppåt 35 000–40 000. Det påstår jag är rena glädjesiffror. Det är alltså inte statistik som det går att lita på. Och det säger polisen uttryckligen själv.

Maria Malmer Stenergard ska kanske inte bara läsa Expressen, utan hon måste också kontrollera kvaliteten på statistiken, hur den faktiskt ser ut. Härmed faller hela grunden för hennes interpellation. Polisen själv säger att det här statistikunderlaget är så pass skakigt att man inte kan säga om det har ökat eller minskat. Det är naturligtvis ett problem. Polisen jobbar också med det. Man försöker se till att säkerställa och kvalitetssäkra siffrorna.

Om vi går över från statistikdebatten till själva sakfrågan vill jag säga att vi under vår regeringstid inte har inriktat oss på att polisen ska stå lika mycket på gator och torg eller i tunnelbanor och göra inre utlänningskontroller som de gjorde under allianstiden. Vi har i stället inriktat oss på att polisen ska öka antalet arbetsplatsinspektioner. Varför då? Jo, det är på arbetsplatserna som utnyttjandet sker. Kriminella företagare utnyttjar migranter som får jobba för 30 kronor i timmen och bo i en källare. Det är på arbetsplatserna som man ska gå in och göra kontrollerna.

Jag kan se att antalet arbetsplatsinspektioner har ökat med tre gånger under vår regeringstid. Det genomförs nu tre gånger så många arbetsplatsinspektioner som under alliansregeringens tid. Polisen har fått både ökade resurser för det och bättre möjligheter att gå in på arbetsplatserna.

Jag frågar mig ibland varför Moderaterna drog sig för att göra det, varför de inte ville gå in på arbetsplatser, varför de i stället fokuserade på att göra inre utlänningskontroller på gator och torg eller i tunnelbanan. Jag tror att de helt enkelt var rädda för att utmana företagavärlden på det sättet. Det är vi inte rädda för. Vi är beredda att gå in på arbetsplatserna och se vem som jobbar där och om man har tillstånd att vistas i landet. Om man inte har det kommer man helt enkelt att avvisas från landet.

Vi kommer att fortsätta med detta. Vi kommer att fokusera på arbetsplatserna. Vi kommer att se till att polisen ökar trycket i just delen, eftersom vi måste komma till rätta med den typen av problematik.

Läs inte bara Expressen nästa gång, Maria Malmer Stenergard! Läs också vad Polismyndigheten själv säger om dessa siffror på sin hemsida!

Anf. 4 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag blir i princip mållös över detta svar. Jag har naturligtvis inte bara läst Expressen. Jag har gått in på Polismyndighetens hemsida där statistiken för de senaste 10–15 åren syns månad för månad. Jag har tagit fram uppgifterna därifrån och kontrollräknat på egen hand, och jag har kontaktat Polismyndigheten och frågat hur många som har genomförts i år.

Morgan Johansson säger att den myndighet som han ansvarar för har så undermålig verksamhet att man över huvud taget inte kan fästa något avseende vid den statistik som presenteras. Är inte det i sig ett fruktansvärt stort problem? Jag hade i Morgan Johanssons kläder absolut inte varit stolt över att statistiken inte stämt.

Den 29 december förra året meddelade regeringen på en pressträff att man skulle börja prioritera arbetet med att få fler som inte har rätt att vistas här att lämna landet. Dagen efter reagerade Polisförbundet starkt. De sa i *Ekot* att det över huvud taget inte finns några resurser för att leta efter tillståndslösa. Det syns också i statistiken från ministerns egen myndighet, som ministern underkänner. Det är problematiskt i sig, och det vittnar om regeringens prioriteringar eller snarare brist på prioriteringar.

Resultaten talar för sig själva. Polisen genomförde som sagt på en månad 2014 fler inre utlänningskontroller än man har gjort på två och en halv månad i år. Jag har ju tittat på polisens statistik. Det var faktiskt bara under en månad under hela 2014 som antalet genomförda kontroller var mindre än de som totalt genomförts så här långt det här året, och det var semester-månaden juli.

Ytterst handlar inre utlänningskontroller om att upprätthålla den reglerade invandringen. Ett ja ska absolut vara ett ja, men ett nej ska också vara ett nej. Det ska inte gå att vistas i landet illegalt. Det handlar också om att värna utsatta människor. Med skuggsamhället förknippas en enorm utsatthet och ofta kriminalitet och utnyttjande. Och det handlar om att värna vår inre säkerhet. I skuggsamhället gömmer sig rena säkerhetshot. Det blev vi smärtsamt påmind om i samband med terrorattacken på Drottninggatan, som utfördes av en person som inte hade rätt att vistas här.

En anledning till att regeringen inte vill ha ett siffersatt mål är, förutom att statistiken uppenbarligen inte är tillförlitlig, enligt Morgan Johansson att ett sådant mål skulle vara trubbigt. Varför det är trubbigt utvecklas inte närmare. Det får ministern gärna göra.

Ett annat skäl mot ett siffersatt mål som ministern anger är att det krävs grundad anledning för att göra en kontroll. Men med tanke på att antalet inre utlänningskontroller har minskat med 80 procent borde det åtminstone finnas anledning att öka antalet inre utlänningskontroller. En sådan ambition ter sig än mer angelägen givet att skuggsamhället har vuxit. Gamla siffror pekar på att det omfattar 50 000 personer, men de siffrorna har många år på nacken. Sedan dess har vi haft hög invandring. Insatta bedömare säger att det handlar om minst det dubbla, alltså 100 000, som vistas här illegalt.

Jag vill därför få svar på min fråga. Om regeringen inte vill ange ett exakt mål för antalet inre utlänningskontroller, varför kan man inte åtminstone ange att de borde öka?

Slutligen kan jag inte låta bli att ställa ännu en fråga till Morgan Johansson. Han är väldigt stolt över att antalet arbetsplatsinspektioner har ökat sedan alliansregeringen. Kan han verkligen lita på den statistiken?

Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Ja, det kan jag faktiskt. Den statistik som Polismyndigheten säger är skakig gäller just de inre utlänningskontrollerna, inte arbetsplatsinspektionerna. Den statistiken menar man är mycket mer tillförlitlig. Så kan det vara ibland.

Det är intressant att höra Maria Malmer Stenergård säga att hon själv har kontrollräknat, haft kontakt med polisen och pratat med alla människor om detta. Men hon har helt och hållet missat att polisen själv skriver på sin hemsida att ”uppgifterna inte är jämförbara och det går inte att säga om t.ex. antalet inre utlänningskontroller ökat eller minskat”. Det är ordagrant

vad det står. Ändå går hon på i ullstrumporna och fortsätter säga att det har minskat med 80 procent, att den siffran gäller och så vidare. Hela grunden för Maria Malmer Stenergards interpellation har fallit när hon inte har kontrollerat detta. Det är ett problem för henne i debatten.

Låt oss gå till sakfrågan. Vi har koncentrerat oss på att gå på arbetsplatserna, på att se vem som jobbar där och om man har rätt att vistas här eller inte. Det finns väldigt många rapporter om folk som jobbar under helt ovärdiga förhållanden. Man sover två meter från den spis som man jobbar vid på dagarna. På nätterna rullas det ut en madrass, och man sover där i köket. Det finns massor av sådant.

Det är en följd av att alliansregeringen införde världens mest generösa arbetskraftsinvandringsregler, som bäddade för hela den exploatering som vi nu ser. Nu stramar vi åt de reglerna och ser till att städa upp också i systemet som gäller arbetskraftsinvandringsreglerna. Vi har också sett till att utöka inspektionerna på arbetsplatserna.

Jag tror att det förhåller sig som så att Moderaterna helt enkelt inte vågade gå på företagen. De vågade inte gå på arbetsplatserna. Då hade de nämligen fått en konflikt med Svenskt Näringsliv, och det fixar inte Moderaterna. Det gör vi. Vi är inte rädda för Svenskt Näringsliv. Vi är inte rädda för företagsvärlden i den delen – tvärtom.

Vi menar att man genom att öka arbetsplatsinspektionerna också ser till att bevara och behålla konkurrensneutraliteten mellan olika företag. Det kan inte vara på det sättet att vissa kan utnyttja situationen och få folk att jobba för långt under vad som anges i kollektivavtal, vilket leder till osund konkurrens. Det är vi helt emot.

Maria Malmer Stenergard säger att vi måste sätta ett siffersatt mål för inre utlänningskontroller. Det finns en del problem med det. Ett problem är att det kan leda till ganska stora rättsosäkerheter. Tänk om vi sätter ett mål om att det ska genomföras 10 000 inre utlänningskontroller under det här året, och man gör ett antal under året. Men när det närmar sig december ser man att man bara har gjort 7 000 och att man måste göra 3 000 till i december för att nå målet. Då är risken ganska stor att man, bara för att nå upp till målet, börjar ta folk trots att det inte finns någon grund eller anledning till det. Det blir en rättsosäkerhet.

Förr kallades detta pinnjakt inom polisen. Det var något av det allra värsta man hörde talas om när det gällde styrning av polisen. Med bara siffersatta mål försökte man jaga statistik. Det riskerade att gå ut över medborgarna då de blev kontrollerade utan att det fanns någon grund för det.

Det är mycket mer effektivt och rättssäkert att inrikta sig på arbetsplatsinspektioner på det sätt vi gör. Men vi ska naturligtvis också göra inre utlänningskontroller där dessa behov finns. Vi ska se till att göra dem när det finns en grundad anledning till det. Men att styra polisen på det sätt som Maria Malmer Stenergard vill skulle, menar jag, leda till en hel del felaktiga och svåra konsekvenser.

Anf. 6 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Låt mig vara väldigt tydlig. Även jag blir förfärad över att se illegal arbetskraft utnyttjas av skrupelfria arbetsgivare. Jag står helt bakom den ökning av arbetsplatskontroller som regeringen har genomfört. Jag tycker att det är jättebra.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

Det är också bra att regeringen nu stramar åt regelverket för arbetskraftsinvandring. Det görs tack vare att man har frigjort sig från januariavtalet. Socialdemokraterna hade i det skrivit under på att bevara det tidigare regelverket för arbetskraftsinvandring. Nu är man inte längre bunden av det och kan därför gå fram med nödvändiga förändringar. Det tycker jag också är bra.

Vi har ett växande skuggsamhälle präglad av kriminalitet och utnyttjande. Varje år går tusentals personer under jorden. Det har gått så långt att skuggsamhället bokstavligt talat har stövlat in i statsministerns farstu. Insatta bedömare menar att minst 100 000 personer vistas här illegalt.

Det krävs en rad åtgärder för att med full kraft bekämpa skuggsamhället. En viktig del är de inre utlänningskontroller som polisen genomför. Men de har minskat med 80 procent på tio år. Trots det vägrar regeringen att ange ett mål om att kontrollerna ska öka. De ska enligt regeringen bara göras i tillräcklig omfattning.

Jag kan inte dra någon annan slutsats än att Socialdemokraterna helt blundar för problemen. Jag skulle egentligen säga att de har regerat i tillräcklig omfattning. Nu behöver vi en moderatledd regering som vågar se problemen och ta itu med dem och som får ordning på Sverige.

Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det var ju den moderatledda regeringen som ställde till med de problem som vi nu jobbar med. Det var den moderatledda regeringen som införde världens mest generösa arbetskraftsinvandring. Man öppnade därigenom upp för den här exploateringen. Sverige är det enda land som har arbetskraftsinvandring även för yrken där vi inte har någon brist. Vi har arbetskraftsinvandring för städare och personliga assistenter.

Det var ingen tillfällighet. Det är till och med så att genomdrivandet av den nya lagstiftningen var dåvarande migrationsministern Tobias Billströms stora bidrag till svensk politik. Det har bäddat för den exploatering som vi nu arbetar för att försöka minska.

Vi socialdemokrater har hela tiden varit motståndare till detta. Vi har stått upp för en reglerad arbetskraftsinvandring och för en reglerad asylpolitik, medan Moderaterna har stått för motsatsen.

Jag tror att det ligger något i det att ni inte klarade av att konfrontera företagen under er regeringstid på det sätt som vi har gjort. Ni drar er för att ta de konflikter som man behöver ta. I er värld betraktar man ofta företagare som alltigenom ofelbara och att de aldrig gör några fel eller utnyttjar systemen. Men vi vet, inte minst genom den fackliga information som vi hela tiden får, att det finns massor av sådana problem som växer fram så fort man avreglerar på det sätt som ni gjorde.

Nu stramar vi som sagt upp detta, och det görs både genom lagstiftningen för arbetskraftsinvandring och genom de inspektioner som vi fortsätter att bygga ut. Vi utökar möjligheterna för polisen och andra myndigheter att informera om vad som egentligen gäller och att kontrollera att alla lagar och regler följs.

Jag kan inte låta bli att konstatera att Maria Malmer Stenergård återigen säger att inre utlänningskontroller har minskat med 80 procent, trots att jag nu har förklarat hur det ligger till. Det står svart på vitt på polisens hemsida att man inte kan dra några sådana slutsatser. Man kan inte veta om antalet har ökat eller minskat.

Nu vet Maria Malmer Stenergard detta inför kommande diskussioner. Jag hoppas att hon tar det till sig.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2021/22:313 om utökad preskriptionstid för arbetsmiljöbrott

Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Magnus Persson har frågat mig om jag tänker verka för att regeringen lämnar förslag om utökade preskriptionstider för arbetsmiljöbrott.

Svaret på den frågan är ja. På regeringens initiativ har en utredning nyligen genomfört en fullständig översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription. Syftet med den var att åstadkomma en reglering som i större utsträckning än i dag tillgodoser intresset av bland annat en effektiv lagföring av brott, som är anpassad till den forensiska och tekniska utvecklingen. Utredningen lämnar också förslag om förlängning av preskriptionstiden för allvarliga brott. Det innebär bland annat att preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott genom grovt vållande till annans död förlängs från 10 till 15 år. Remisstiden gick nyligen ut, och förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Regeringen har även gett Arbetsmiljöverket utökade resurser de senaste åren för att stärka sitt tillsynsarbete och genomföra fler arbetsmiljöinspektioner. Under 2022 får Arbetsmiljöverket ytterligare tillskott på 85 miljoner kronor. Regeringen har också tillsatt en utredning för att utvärdera de regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet och hur de kan få bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Utredningen ska lämna sitt betänkande till regeringen senast den 19 augusti 2022.

Ytterst måste dock arbetsmiljöbrott mötas med straffrättsliga ingripanden. Som interpellanten påpekar är arbetsmiljöbrott ofta komplexa och svåra att utreda. En viktig förutsättning för att polis och åklagare ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter på ett bra sätt är därför att respektive myndighet har tillräckliga resurser.

Här genomför regeringen som bekant en historisk satsning på Polismyndigheten. Enligt Polismyndighetens personalstatistik vid årsskiftet har vi nu nått mer än halvvägs till målet att antalet anställda ska öka med 10 000 till utgången av 2024. Sedan 2015 har myndighetens anslag ökat med nästan 12,7 miljarder kronor. Till 2024 beräknas anslaget öka med nästan 17,4 miljarder kronor jämfört med 2015, motsvarande en ökning med 82 procent.

Regeringen har också gjort satsningar för att förstärka Åklagarmyndighetens förmåga att möta det ökade inflödet av grova och svårutredda brott. Sedan 2014 har Åklagarmyndighetens anslag ökat med drygt 700 miljoner kronor, från 1,3 miljarder kronor till 2 miljarder kronor.

Jag är övertygad om att dessa resursförstärkningar och det löpande utvecklingsarbete som myndigheterna bedriver kommer att leda till förbättrade förutsättningar att utreda även arbetsmiljöbrott. Om det begås ett sådant brott i ett företags verksamhet kan den individ som begått brottet dömas till straff och företaget kan åläggas företagsbot.

Även här har vi förstärkt regelverket. Den 1 januari 2020 höjdes maxibeloppet för företagsboten från 10 miljoner kronor till 500 miljoner kronor för allvarliga brott som begås av större företag. Ett av syftena med den lagändringen var just att ge företag tydliga incitament att organisera sig på ett sådant sätt att risken för brott i verksamheten minskas.

Sammanfattningsvis vidtar regeringen åtgärder som bidrar till en bättre och tryggare arbetsmiljö och som förbättrar myndigheternas förutsättningar att utreda arbetsmiljöbrott. Alla som jobbar förtjänar en trygg och säker arbetsplats.

Anf. 9 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret, även om det kom väldigt sent i går! Men bättre sent än aldrig.

Jag förstår att man kanske inte har velat svara på det här efter att jag tagit del av ministerns svar. Det är ett svar som till 95 procent inte ens handlar om frågan. Frågan gällde att normalgraden för arbetsmiljöbrott borde öka från dagens två år till fyra år samt för grova arbetsmiljöbrott från fem år till tio år. Det enda man säger är att preskriptionstiden för grovt vållande till annans död förlängs från 10 år till 15 år och hänvisar till regeringens utredning om översyn av straffrättsliga regler för preskription. Det är en översyn som inte ens behandlar arbetsmiljölagen. Den nämns inte med en enda stavelse i utredningen.

Fru talman! Jag blir väldigt oroad när vi har en justitieminister som inte känner till skillnaden. Arbetsmiljöbrott har egna preskriptionstider. Det är vad interpellationen handlar om. Med dagens regelverk får det till exempel gå högst fem år från händelse till att åtal väcks för vållande till annans död samt två år för vållande till kroppsskada eller sjukdom. Det är alltså helt annat ämne än den utredning som ministern hänvisar till. Jag tycker att det är anmärkningsvärt.

I svaret lyfts även satsningar på domstols- och polisväsendet upp. De har sin grund i den budget som lagts fram av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Vi satsade betydligt mer pengar än regeringen. Det är bra att man hänvisar till den, men det har inte med den här frågan att göra.

Efter att jag läst svaret kan jag konstatera att regeringen inte har för avsikt att förlänga preskriptionstiderna för arbetsmiljöbrott, vilket hela interpellationen handlar om. Det är synd.

Hade man tagit denna fråga på allvar hade kanske Jan Stankos familj fått upprättelse. Han dog på sin arbetsplats på Svinesundsbron, något hans son blev vittne till. Men han kallades inte till förhör då processen med förhör utomlands drog ut på tiden.

När man äntligen började komma i mål lades ärendet ned. Det ansågs preskriberat. Det är bara ett av många fall där företagen går fria på grund av preskriptionstiden. Det är andemeningen med hela denna interpellation.

Fru talman! Arbetsmiljöbrott är ett oaktsamhetsbrott. Det skiljer det från andra brott som ofta utgår från en direkt handling. Det är en av anledningarna till att det blir så komplicerat. Det handlar inte om handlingen utan om så mycket annat.

Det är väldigt anmärkningsvärt att man från regeringens håll inte förstår en sådan relativt rak och enkel fråga. Nu när vi klargjort vad interpellation

tionen handlar om, fru talman, ställer jag frågan igen: Vill regeringen arbeta för att utöka preskriptionstiderna för arbetsmiljöbrott?

Vi måste här hålla isär arbetsmiljölagen och annan lag. Det är två helt skilda saker. Det har man tydligen misslyckats med här.

Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, det är nog Magnus Persson som har fått det om bakfoten. Preskriptionsreglerna är generella och gäller alla brott beroende på vilka straffskalor vi har för respektive brott.

Har vi då grovt vållande till annans död, som vi pratar om här, innebär den översyn vi har gjort av preskriptionsreglerna att de träffar de brotten. Därmed förlänger vi preskriptionstiden från 10 till 15 år. Det är det förslag som finns när det gäller grovt vållande till annans död.

Med anledning av den här interpellationen men också den diskussion som förevarit frågade vi polisen, Arbetsmiljöverket och åklagarna om det är ett problem med preskriptionsreglerna generellt sett. De säger samfällt att det inte är det som är problemet därför att arbetsmiljöbrott så gott som alltid utreds omedelbart när de har skett.

Det är inte det som är problemet. Vi har helt andra problem på arbetsmiljösidan som myndigheterna jobbar med. Det behövs bättre tillsyn, fler inspektioner, mer polisiära resurser, mer åklagarresurser och strängare påföljder för företagen generellt sett. Det är helt andra problem.

Allt detta jobbar vi med. När det gäller polisiära resurser skjuter vi till mer resurser till polisen än vad någon annan regering har gjort. Vi nästan fördubblar anslaget till polisen från 20 miljarder 2015 till nästan 40 miljarder kronor 2025. Vi sätter av mer åklagarresurser. Vi nästan fördubblar också deras anslag.

En av de vanligaste påföljderna för företag när det gäller arbetsmiljöbrott är företagsbot. Där har vi höjt maximibeloppet för företagsbot från 10 miljoner kronor till 500 miljoner kronor.

Fru talman! Jag tror ärligt talat att den här interpellationen har en helt annan bakgrund från Sverigedemokraternas sida. Det beror på att Sverigedemokraterna är så pressade av den övriga diskussionen om arbetsmiljöfrågorna att ni väljer att försöka lyfta fram den här diskussionen som egentligen inte är det stora problemet.

Alla vet ju att Sverigedemokraterna i fråga efter fråga snarare har ställt sig på Svenskt Näringslivs och högerns sida när det gäller arbetsmiljöfrågorna. Ni vill ta bort de regionala skyddsombuden. Det skulle vara helt förödande för arbetsmiljöarbetet. Ni röstade tillsammans med den övriga högern här emot en utökad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden. Ni fällde ett sådant lagförslag här.

Det visar återigen på punkt efter punkt att ni är ett löntagarfientligt och antifackligt parti. Sedan försöker ni att lyfta upp en sådan här fråga och påstå att den är något slags huvudfråga och har en interpellationsdebatt om detta. Jag tror att det snarare är bakgrunden här. Men det går vi inte på, och det går heller ingen annan på.

I sakfrågan förlänger vi som sagt preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott genom grovt vållande till annans död från 10 till 15 år. Det är därför som jag klart och tydligt kan svara ja på den frågeställning som Magnus Persson lyfter upp.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 11 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Det är anmärkningsvärt när man står och lyssnar på vad Morgan Johansson säger här. Det handlar om ren okunskap eller att han medvetet står och ljuger.

Den här debatten handlade om preskriptionstiden, men jag ska förtydliga. När det gäller tillträdesrätten för skyddsombud hade du, om du hade tittat på förslaget, sett att Sverigedemokraternas förslag ville gå betydligt längre än regeringens förslag.

Vi ville att de regionala skyddsombuden, som delvis är avlönade av staten, skulle ha tillträde till samtliga Sveriges arbetsplatser oavsett avtal. Med regeringens förslag ställer ni stora delar av arbetskraften utanför arbetsmiljöarbetet. De får inget skydd. De har inte rätt till något skydd.

Ni lämnar dem åt sidan, för ni ställer krav på att det ska finnas vissa former av avtal, kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor på arbetsplatsen. Men de platser som inte har kollektivavtal ställer ni utanför. De har inte rätt till något arbetsmiljöskydd över huvud taget. Vi ville gå betydligt längre än regeringen. Vi sa inte nej. Det förslaget finns, och det är bara att hämta.

Jag går tillbaka till frågan som Morgan Johansson försökte att slingra sig ifrån väldigt mycket. Jag har Socialdemokraternas valmanifest här i handen, både från 2014 och 2018. Jag vet inte om du har läst dem eller kanske glömt bort dem.

Där står det tydligt att man går till val på att utöka preskriptionstiderna för arbetsmiljöbrott. Det är något som jag och många andra från byggbranschen blev väldigt glada för när vi såg och hörde.

Jag har jobbat som skyddsombud och facklig förtroendeman i många år, så jag är väldigt insatt i branschen. Men jag förstår om Morgan Johansson, som kanske aldrig har satt sin fot på en vanlig arbetsplats, har svårt att se de problemen.

Inget hände. År 2016 lade Sverigedemokraterna fram förslag på bordet i riksdagen. Men regeringen röstade nej, trots att Socialdemokraterna drev frågan i valrörelsen och majoriteten fanns där.

Inför valet 2018 lyfte Socialdemokraterna igen fram frågan om utökade preskriptionstider i valrörelsen. Det gjordes då med ännu större tyngd, då även LO krävde att man skulle driva frågan.

Frågan har legat på riksdagens bord varje år sedan dess. Nu har även Moderaterna ställt sig bakom det. Det finns en bred samsyn i frågan. Men ändå yrkar man varje år avslag på förslaget.

Nu ligger det igen på arbetsmarknadsutskottets bord. Man har yrkat avslag vid första beredningstillfället. Men man har chans att ändra sig. Jag hoppas att Morgan Johansson pratar med sina företrädare i arbetsmarknadsutskottet och att de ställer sig bakom förslaget.

Då får ni igenom ett vallöfte som inte kostar mycket pengar. Det kommer att vara ett bidrag i kampen mot arbetslivskriminaliteten. Vi har ofta problem i svåra tider med utrikes företag som är svåra att komma åt och som lämnar landet. Det är väldigt tydligt.

Det stämmer inte att Sverigedemokraterna inte satsar på arbetsmiljöarbetet. Sverigedemokraterna har kontinuerligt satsat betydligt mer än regeringen på arbetsmiljöarbetet.

Vi vill öka resurserna för att fler ska kunna bli skyddsombud. Det saknas 20 000 lokala skyddsombud. Vi vill att fler ska kunna bli det. Men för

Morgan Johansson och Socialdemokraterna är det viktigare med en politisk makt över arbetsplatsen i stället för ett arbetsmiljöarbete och arbetskydd som gäller alla löntagare.

Man sätter makten före arbetsskyddet. Det är beklämmande att höra. Men så fungerar ett maktparti. Det händer i många andra länder i Europa. Men det hör inte hemma i en demokrati. Det är beklämmande att höra att makten går före skyddet.

Vi ser att löntagarna reagerar på detta. Det är i dag en av fem inom LO som vill stödja Socialdemokraterna. Jag förstår att man har panik i det socialdemokratiska partiet när man tappar makten i den svenska arbetarrörelsen som man har tagit för given i många år. Men så ser det inte ut längre.

Min fråga går tillbaka: Är Morgan Johansson beredd att arbeta för att vi ska kunna utöka preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott, ja eller nej?

Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har svarat på den frågan. Det finns ett liggande förslag som innebär att för arbetsmiljöbrott genom grovt vållande till annans död förlänger vi preskriptionstiden från 10 till 15 år.

Sedan får jag säga till Magnus Persson att min pappa var plåtslagare under hela sitt liv, bland annat på varvet i Helsingborg. Jag hör att vi båda kommer från den delen av landet. Jag kommer mycket väl ihåg när farsan en gång kom hem och sa att en av hans arbetskamrater hade fått fingret avslitet i en borrh.

Jag tar inga lektioner av dig, Magnus Persson, när det gäller arbetarskydd. Hela min släkt är en del av den arbetarklass som socialdemokratien har stått upp för under alla år och kommer att fortsätta att stå upp för.

Magnus Persson säger att förhållandena har förändrats. Det är fullständigt fel. Socialdemokraterna är det största partiet i arbetarleden och kommer att fortsätta att vara det i än större utsträckning, skulle jag vilja påstå. Det gäller särskilt mot bakgrund av att vi nu ser hur Sverigedemokraterna sviker arbetarna. Det är den frågan som jag tog upp här.

Nu säger Magnus Persson att ni medverkade till att fälla förslaget om att utöka tillträdesrätten för de regionala skyddsombuden. Det gjorde ni ju. Det berodde på att ni tyckte att man inte gick tillräckligt långt.

Sakfrågan blev ändå den att ni medverkade till att fälla förslaget. Dessutom ville ni avskaffa de regionala skyddsombuden. Det är ju så. Ni är helt och hållet för näringslivets intressen i de här frågorna.

Det kommer Sverigedemokraterna att fortsätta att vara. Sverigedemokraterna är i grunden ett löntagarfientligt och antifackligt parti. Det tror jag att de allra flesta väljare också ser.

När det gäller sakfrågan fortsätter vi naturligtvis med att utöka resurserna till Arbetsmiljöverket, att förstärka lagstiftningen och att öka påföljderna, bland annat företagsboten. Vi kommer också i den här delen att förlänga preskriptionstiderna. Jag tror inte att ni längre har någonting att hämta i arbetarleden, Magnus Persson.

Anf. 13 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Nu tog den här debatten en lite annan väg, men det är ju typiskt Morgan Johansson när han inte kan svara på frågan och vet att han har fel. Arbetsmiljölagen är en helt annan lagstiftning, och det tycker jag att Morgan Johansson bör läsa in sig på.

Det blir lite patetiskt när han anser sig vara arbetarnas företrädare för att hans far hade en arbetskamrat som slet av ett finger. Jag har burit två arbetskamrater som har förolyckats på jobbet till deras grav. Så ta inte den diskussionen med mig, för det har du ingenting att vinna på över huvud taget! Du vet ingenting om hur det känns.

Vi är ett arbetarparti. Vi är Sveriges nya arbetarparti; det är inga kons- tigheter med det. Det är där Sverigedemokraternas bas ligger – inom LO- kollektivet. Det vet Socialdemokraterna mycket väl, och det är därför de har panik just nu.

Men det är inte det frågan här handlar om över huvud taget. Morgan Johansson vägrar att beröra frågan. Han pratar om en massa annat lite lud- digt, för han kan helt enkelt inte svara på frågan. Men grunden till att man väljer att rösta nej till förslaget är att Sverigedemokraterna lägger det på bordet. Det är det som är det stora problemet för Socialdemokraterna. Det visar ändå att Socialdemokraterna enbart är ett maktparti, där makten går före allting.

I stället för att ge arbetstagare som har drabbats vid olyckor en chans till upprättelse väljer Socialdemokraterna att rösta nej till förslaget, enbart för att det kommer från Sverigedemokraterna. Det tycker jag är anmärk- ningsvärt. Att då stå här i talarstolen och säga att man ställer upp för svenska löntagare och svenska arbetare är att komma med en ren lögn. Om du verkligen hade ställt upp för dem, Morgan Johansson, skulle du ha rö- stat ja till förslaget.

Det är ett förslag som ni själva går till val på i två val på raken. Det är ett vallöfte som står med i ert eget valmanifest, och det väljer ni att rösta nej till enbart för att Sverigedemokraterna lägger fram förslaget. Det, fru talman, tycker jag är skamligt. Det är inte politik för svenska löntagare.

Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är svårt att komma längre i den här debatten. Jag har förklarat vilka förslag som ligger på bordet.

Preskriptionsreglerna omfattar all lagstiftning, och de beror på vilken straffskala man har för varje brott. När det gäller arbetsmiljöbrott genom grovt vållande till annans död är förslaget att man förlänger preskriptions- tiden från 10 till 15 år. Det kommer vi att gå vidare med. Jag tycker nog att Magnus Persson är ute i ett ärende där han försöker påstå en sak, men där jag säger att vi faktiskt genomför en förlängning av preskriptionstiden.

Återigen har vi då detta med arbetarparti. Alla vet ju att Moderaterna och Sverigedemokraterna är som ler och långhalm. Man kan knappt skilja Moderaterna och Sverigedemokraterna åt längre; när den ena tar slut bör- jar den andra. Det är så tydligt. Att försöka lura i Sveriges löntagare och arbetare att Sverigedemokraterna ihop med Moderaterna skulle föra något slags löntagarvänlig politik tror jag är en omöjlig uppgift, särskilt när det visar sig svart på vitt hur det blir när de här frågorna kommer upp och verkligen ställs på sin spets. Det gäller till exempel de regionala skydds- ombuden, som ni ju vill ta bort.

Det blir tydligt för människor vem det egentligen är som står för arbe- tarnas intressen och vem som egentligen bara låtsas göra det i de här frå- gorna. Socialdemokratin kommer alltid att göra det i alla väder. Ni i Sve- rigedemokraterna kommer, så fort ni får tillfälle att krypa in under

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2021/22:315 om dödsskjutningarna i januari

Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Pontus Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att stävja utvecklingen gällande dödsskjutningar i Sverige.

Den negativa utveckling som vi har sett när det gäller skjutvapenvåldet under de senaste åren är oacceptabel och ska brytas. Vi ska se till att Polismyndighetens tillväxt fortsätter och att rättsväsendets myndigheter får fler och effektivare verktyg. Vi ska ha en ändamålsenlig och kraftfull lagstiftning och ett brottsförebyggande arbete som ger effekt.

De senaste åren har regeringen gjort historiska satsningar på rättsväsendet, inte minst på polisen. Polismyndighetens anslag har ökat med nästan 12,7 miljarder kronor sedan 2015, en ökning med 60 procent. Vi jobbar vidare mot målet att ha 10 000 fler polisanställda 2024 jämfört med 2016. Enligt Polismyndighetens personalstatistik hade man nått mer än halvvägs vid årsskiftet.

Med mer resurser till Polismyndigheten ökar också trycket på övriga delar av rättsväsendet. Därför genomför regeringen omfattande satsningar på Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Sveriges Domstolar.

Arbetet fortsätter även på straffrättens område. Straffen har skärpts, till exempel för mord, allvarliga våldsbrott, grovt vapenbrott och för de allvarligaste narkotikabrotten. Vi arbetar också för att begränsa tillgången till skjutvapen. Vapensmuggling har blivit ett eget brott med betydligt strängare straffskalor än för vanliga smugglingsbrott. Straffskalorna för brotten motsvarar straffskalorna för vapenbrott. Tullverket har också fått nya verktyg genom så kallad postspärr, vilket ger tullen rätt att stoppa och hålla kvar misstänkta vapenförsändelser vid kontroller av postflödet.

Regeringen arbetar nu vidare med de förslag som Gängbrottsutredningen lämnade i slutet av augusti förra året. Där föreslås bland annat skärpta straff för flera brott som är vanliga i kriminella nätverk, till exempel narkotikaförsäljning, grov utpressning, grovt olaga hot och rån.

Det föreslås också en ny straffskärpningsregel som är avsedd att ha kraftig verkan vid våldsamma konflikter i den kriminella miljön. Det ska där vara möjligt att gå utöver brottets straffskala. Därtill föreslås en ny brottsrubricering – främjande av ungdomsbrottslighet – som innebär att det blir straffbart att involvera personer under 18 år i brottslig verksamhet.

Utöver straffskärpningar har de brottsutredande myndigheterna fått nya verktyg. Regeringen har förbättrat Polismyndighetens möjligheter att använda kameror. Möjligheten till hemlig dataavläsning innebär att det går att komma åt information om grov brottslig verksamhet, däribland krypterad information. En avgörande faktor för att kunna förhindra exempelvis skjutningar är att polisen får tillgång till information i ett tidigt skede.

Regeringen har därför tillsatt två utredningar med syfte att bland annat utöka möjligheterna till hemlig avlyssning.

De repressiva åtgärderna är viktiga, men också det förebyggande arbetet måste stärkas. Regeringen går nu vidare med förslag om ett lagstadgat ansvar för kommunerna att jobba brottsförebyggande. På flera orter i landet har man också beslutat om att arbeta enligt strategin Group Violence Intervention, förkortat GVI. Strategin har prövats i Malmö under namnet Sluta skjut sedan 2018 och visat lovande resultat. Regeringen har bedömt att arbetet är värt att pröva på fler ställen och har därför avsatt resurser till Brå för att underlätta för detta. Vi förstärker och utvecklar också stödet till de individer som väljer att hoppa av från gängen.

Regeringen har alltså genomfört mycket på området redan. För att vi ska lyckas vända utvecklingen räcker det inte med enstaka åtgärder. Hela samhället måste bidra, och satsningarna måste vara långsiktiga.

Anf. 16 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Under årets första månad sköts sju personer till döds i Sverige. Detta gör januari i år till den tredje dödligaste månaden sett till skjutvapenvåld de senaste två åren.

I en kommentar till Svenska Dagbladet benämner kriminalkommissarie Gunnar Appelgren läget som akut och menar att det har varit akut under flera års tid.

Sedan interpellationen lämnades in har ytterligare nio personer skjutits ihjäl i Sverige, vilket gör att vi två och en halv månad in i det nya året är uppe i hela 16 dödsskjutningar. Vill det sig illa och trenden fortsätter kan vi räkna in lika många dödsskjutningar under det första kvartalet i år som under Morgan Johanssons första år som justitieminister.

Även inom detta område går trenden åt fel håll. I denna fråga är Socialdemokraterna inte ensamt ansvariga för den situation vi befinner oss i, utan även tidigare regeringar borde ha agerat.

År 2010, för att ta ett exempel, dödades tio personer i skjutningar i Sverige under hela året. Det är en siffra som vi i år nådde redan i början av februari. När Brottsförebyggande rådet i maj presenterade sin rapport om det dödliga skjutvåldet i Sverige kunde de i jämförelse med 22 andra länder i Europa visa att Sverige har rört sig från botten till toppen gällande dödligt skjutvapenvåld.

År 2014, när Morgan Johansson tillträdde som justitieminister, hade Sverige 19 dödsskjutningar, vilket då var den högsta siffran i modern tid. Sedan dess har detta rekord slagits eller tangerats sex gånger under de snart åtta år som Socialdemokraterna har suttit vid makten. Under de senaste två åren har siffran legat på hela 47 dödsskjutningar per år.

Med sju dödsskjutningar bara i januari riskerar 2022 att bli det värsta året hittills. Den 147-procentiga ökningen av antalet dödsskjutningar under Morgan Johanssons tid som justitieminister ser ut att kunna leda till att läget blir värre än den Europatopp som Sverige redan i dag befinner sig i.

Morgan Johansson nämner i sitt svar ett antal förslag som har genomförts. Flera av dessa är bra, men trenden pekar trots det fortfarande åt helt fel håll.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga justitie- och inrikesministern följande. Under Morgan Johanssons tid som justitieminister har antalet döds-skjutningar ökat med 147 procent. Är justitieministern nöjd med de insatser som gjorts de senaste åtta åren?

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 17 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Morgan Johansson och jag har mötts här i kammaren under snart fyra år och debatterat gängkriminalitetens utveckling i Sverige. När vi går ned för landning i valåret kan jag konstatera att utvecklingen sedan jag kom in i riksdagen tyvärr har eskalerat.

I år, fram till dags dato, har vi enligt den statistik som finns tillgänglig haft 72 skjutningar, 15 döda och 21 skadade. Sverige är uppe på nivåer av dödligt våld, skjutningar och sprängningar som vi inte sett tidigare, och denna kriminalitet har stabiliserat sig på en mycket hög nivå.

Jag vet att Morgan Johansson kommer att berätta om de förslag han lagt fram under de senaste fyra åren, kanske till och med under de senaste åtta åren, då han varit ansvarig minister för det här området. Han kommer också att berätta om vad han nu kommer att lägga fram för förslag.

Problemet är inte de förslag som har presenterats eller kommer att presenteras av Morgan Johansson. Problemet är att förslagen inte är tillräckliga.

När vi pratar om det här kommer ibland frågan om skuldfördelning upp. När det gäller att fördela skuld brukar Morgan inte vara sen att peka på den forna alliansregeringen. Låt mig säga så här: Om vi ska fördela skuld har mitt parti absolut en del av den. Men när det gäller att fördela ansvar är ansvaret helt solklart tydligt. Det är Morgan Johansson som varit ansvarig minister under de senaste åtta åren och som haft möjlighet att påverka den här utvecklingen, och de åtgärder som då vidtagits har inte varit tillräckliga.

Jag förstår att Socialdemokraterna nu av taktiska skäl vill triangulera, lägga sig nära Moderaterna i de här frågorna och begrava förslag som Moderaterna kommit med i olika utredningar för att i valrörelsen kunna säga att det här är pågående arbete som man tittar på. Men det är inte tillräckligt. Det går inte att jobba så när Sverige nu sticker ut bland europeiska länder när det gäller gängkriminaliteten.

Moderaterna lade i går fram ett initiativ i utskottet om den önskelista som polisen har lämnat in till regeringen. Polisen har alltså till regeringen sagt: Det här skulle vi vilja ha för att på ett bättre sätt kunna klara upp den situation som Sverige befinner sig i.

Moderaterna har tagit den listan, lagt fram den i utskottet och sagt: Låt oss göra gemensam sak i detta! Låt oss tillsammans agera!

Vad gör då Socialdemokraterna? Jo, de röstar nej till det här initiativet. Detta trots att Magdalena Andersson när hon valdes till partiledare för Socialdemokraterna och sedan till Sveriges statsminister sa att hon ska vända på alla stenar. Att rösta nej till en önskelista som kommer direkt från polisen kan väl inte vara att vända på alla stenar?

Socialdemokraterna har ju tappat kontrollen. För att parafrasera det socialdemokratiska partiet kan man väl säga: Låt oss ta tillbaka kontrollen på det här området!

Varför är regeringen inte beredd att göra det som polisen vill för att kunna ta tillbaka kontrollen?

Anf. 18 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är ju precis det vi gör. Vi levererar verktyg efter verktyg till polis och åklagare. Vi har gjort det under många år och fortsätter med det.

Så sent som i går tog regeringen inte mindre än tolv propositioner till riksdagen om bland annat skärpta straff när det gäller knivlagen, hela kronvittnespaketet och skärpta straff för övergrepp i rättssak. I går kunde vi också avisera en översyn av regelverket på ett sådant sätt att vi ska kunna införa vistelseförbud på vissa platser för gängkriminella. Vi kommer att göra en särskild utredning om det.

Sedan jag tillträdde som justitieminister har vi från Justitiedepartementets sida lagt fram över 300 propositioner för riksdagen. Alla har gått igenom här.

Vi kommer att fortsätta i den höga reformtakt som vi inlett, för det här är ett stort samhällsproblem. Det tror jag att alla inser. Det är så, för att svara på Pontus Anderssons fråga. Det här är ett stort samhällsproblem. Den utveckling som vi har sett de senaste åren och som dessvärre fortsatt under både januari och februari är ett problem som vi måste fortsätta jobba mycket aktivt mot.

Samtidigt måste man förstå att det här inte är något sprintlopp. Det är maratonlöpning. Det här är gängkriminella strukturer som växt sig fast i Sverige under väldigt lång tid – 25–30 år. Det tar tid att rycka upp dem.

Hur gör man då det? Jo, man går fram med repressiva åtgärder och burar in de mest brottsaktiva individerna. Det har vi gjort.

Vi har gjort över 60 straffskärpningar och nykriminaliseringar under min tid som justitieminister. Det har också fått effekt. År 2020 dömde svenska domstolar ut över 11 500 fängelseår sammanlagt. Det är en ökning med 40 procent på tre år.

Vi har all-time-high när det gäller antalet frihetsberövade – över 7 000 frihetsberövade. Vi bygger också ut fängelser och häkten för att få rum med de individer som tidigare sprang runt med vapen på stan. De sitter numera i häkte eller på anstalt.

Vi har gjort en stor satsning på polisen som man nu kan se effekterna av. Vi har all-time-high när det gäller antalet poliser. I januari kom det ut nästan 600 poliser i verksamheten. Lite senare i vår kommer det ut ytterligare 800 poliser. Expansionen som vi nu genomför skulle jag vilja säga är den kraftigaste expansionen av någon myndighet som man över huvud taget kan överblicka under efterkrigstiden. Vi ser till att polisen växer med 30 procent från 2016 till 2024. Den expansionen fullföljer vi nu.

Man kan också titta på anslagsutvecklingen för polisen 2015 till 2025. År 2015 hade polisen lite drygt 20 miljarder till sitt förfogande. År 2025 kommer de att ha nästan 40 miljarder. Vi nästan fördubblar polisens anslag på de här tio elva åren. Det finns vad jag vet ingen annan verksamhet som fått så mycket resurser, så många nya verktyg och så mycket mer att arbeta med som polisen fått under de här åren. Och vi kommer att fortsätta med det, för detta är som sagt ett stort samhällsproblem.

När det gäller den aktuella situationen har skjutningarna legat på en hög nivå. Det skiljer sig dock över landet. Skjutningarna i Malmö har minskat med två tredjedelar sedan 2017. Det är bra, men problemet finns kvar framför allt i Stockholmsområdet.

Här har polisen förstärkt sedan årsskiftet med 180 poliser från övriga landet. Man har mobiliserat här för att möta det våld som man sett i Stockholmsregionen. Det är extremt viktigt. Man förstärker också möjligheterna att rekrytera poliser till Stockholmsregionen, för där behöver de bli betydligt fler.

Med det sagt, glöm inte att man utöver de repressiva delarna också måste jobba förebyggande med skola, socialtjänst och fritis. Där står dessvärre högern helt tomhänt i sin politik.

Anf. 19 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag noterar att Morgan Johansson är nöjd. Han säger också att det här inte är något sprintlopp. Om det var ett sprintlopp har Morgan Johansson satt startblocken åt fel håll och springer medsols. Jag hade inte varit nöjd, även om vissa insatser har varit bra. Samtidigt anser han att mer behöver göras, och det uppskattar jag.

Vidare noterar jag att statsrådet pratar om förebyggande åtgärder. Dessa behövs utan tvivel. Ingen har något emot preventiva åtgärder, men jag menar att den viktigaste åtgärden för att förhindra brottslighet är längre straff. Det är att farliga personer hålls inlåsta länge och om möjligt borta från Sverige. Inom detta område har regeringen inte gjort tillräckligt.

Morgan Johansson pratar gärna i intervjuer och debatter om överfulla fängelser och förvar. Det stämmer att vi har platsbrist. Men även detta beror ju på att den nuvarande regeringen och tidigare regeringar inte har gjort tillräckligt. Att fängelser är fulla är något av ett underbetyg för det preventiva arbetet, som den socialdemokratiska regeringen också till stor del har ansvar för, för att förhindra att brottslighet över huvud taget förekommer.

Morgan Johansson har rätt i en sak: Längre straff och fler brottsrubriceringar leder till platsbrist. Men framför allt har befolkningen under statsrådets tid vid makten ökat med hundratusentals personer. Att detta påverkar hur många som behöver sitta i fängelse är ju alldeles uppenbart. Där har regeringen varit för långsam.

Bara under den senaste mandatperioden har regeringen sagt nej till flera av våra förslag som på riktigt hade gjort skillnad. Regeringen har motsatt sig kriminalisering av deltagande i gäng, något som hade gjort att man både kunnat döma och låsa in betydligt fler än i dag.

Regeringen valde att bara inkludera vissa brott för myndiga lagöverträdare när ungdomsrabatten förändrades. Det finns exempel på 17-åringar som dömts för mord men bara fått ungdomsvård i ett antal år. Så kommer det att fortsätta att vara om Socialdemokraterna får behålla makten.

Regeringen säger fortsatt nej till anonyma vittnen trots att det är en åtgärd som både polis och åklagare ställt sig positiva till och som definitivt skulle få fler att våga vittna. Det finns fler exempel.

Problemet med regeringens politik för att minska skjutningarna är att regeringen förändrar på marginalen. Det behövs rejäla straffskärpningar och nya åtgärder för att komma till rätta med den uppkomna situationen, och här gör regeringen inte tillräckligt. Tror inte också Morgan Johansson att hårdare och längre straff är en bra preventiv åtgärd?

Anf. 20 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Sverige sticker ut. Vi har hört att Morgan Johansson har lagt fram otroligt många paket och reformer som straffskärpningar, men det är från en låg nivå. Jag tror att Socialdemokraterna funderar på varför utvecklingen, trots att Morgan Johansson lägger fram åtgärd på åtgärd och reform på reform, fortsätter att skena åt fel håll. Jag tror att Socialdemokraterna på Regeringskansliet sitter och funderar över detta. Låt mig då berätta vad som är problemet.

Sverige är ett samhälle som är uppbyggt på tilliten mellan människor, där samhället och dess institutioner ska fungera genom att man skriver under på heder och samvete. När vi får in personer som via utanförskapsområden på grund av en dålig skola och arbetslöshet och på grund av att de inte kan svenska språket i stället söker sig till andra, parallella strukturer i samhället utmanas de institutioner och den tillit som Sverige bygger på.

Det är därför de straffskärpningar som Morgan Johansson lägger fram inte räcker. De utgår från en nivå som inte från första början är tillräcklig för att möta den problematik vi ser.

Synen på hur man ska bekämpa den här strukturen, de gängkriminellas organiserade brottslighet, måste förändras. Det är mot bakgrund av detta förändringsarbete som Moderaterna lägger fram förslag om att kriminalisera deltagande i gäng och om omvänd bevisbörda när det gäller att förverka gängkriminellas saker. Och om detta blir det ramaskri. Men det handlar om att vi inom svensk politik och i Sverige inte är rustade för att ta tag i de problem vi behöver ta tag i. Men det är detta Moderaterna just nu ägnar sig åt. Vill Morgan Johansson vara med i det arbetet eller inte?

Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag är inte bara med – jag leder det arbetet. Det är jag som lägger fram dessa förslag, ett efter ett. Det är också jag som ser till att finansiera dem, ett efter ett. Ett problem som Moderaterna har är att ni aldrig finansierar alla de straffskärpningar som ni vill ha via justitieutskottet och riksdagen, utan det får vi göra i efterhand. Ni tar en springnota varenda gång ni tar fram ett tillkännagivande om straffskärpningar, och så är det vi som ska finansiera det.

Men det gör vi. Vi har som sagt sett till att utöka både Kriminalvårdens, åklagarnas och polisens resurser mer än någon annan regering har gjort. Vi har också lagt fram förslag om straffskärpningar och utvecklat verktygen mer än någon annan regering har gjort.

Men låt oss ändå vara lite nyanserade. Det är väldigt lätt att göra som Pontus Andersson och Louise Meijer gör här – bara svartmåla situationen. Det som har hänt de senaste åren är att vi har fått en uppgång när det gäller dödligt våld genom skjutningar. Men det totala dödliga våldet i Sverige har minskat över tid. Sanningen är den att risken att bli dödad i Sverige var större för 30 år sedan än den är i dag. När jag gick ut skolan 1989/90 var risken att bli dödad i Sverige högre än den är i dag. Det dödliga våldet har totalt sett minskat, men vi har sett en förändring just när det gäller det gängrelaterade dödliga våldet och när det gäller skjutningar. Då får vi sätta in åtgärder specifikt mot detta.

Andra brottstyper, inbrott exempelvis, ligger på sin lägsta nivå sedan 1975. Ungdomsvåldet generellt sett har också minskat de senaste tio åren, bland annat till följd av att berusningsdrickandet har minskat. Allt detta måste man också ta in när man diskuterar den kriminalpolitiska utvecklingen.

Problemet är de gängstrukturer som har slagit rot i Sverige – gäng som dessutom har tillgång till vapen och har väldigt nära till våld. Där måste vi sätta in straffskärpningar, vilket vi också har gjort.

Pontus Andersson frågar mig om jag tycker att längre straff är en preventiv åtgärd. Ja, det tycker jag naturligtvis. Man låser in de individer som begår flest brott. Man jobbar också med dem inom Kriminalvården, och i bästa fall kommer de ut rehabiliterade på ett sådant sätt att de kan anpassa sig i samhället igen. Självklart är det så. Men det som högern hela tiden missar är att detta inte är den enda preventiva åtgärden.

När jag pratar med poliser i de utsatta områdena säger de nästan alltid tre saker. De säger: Ja, vi behöver bli fler poliser. Det levererar vi. Sedan säger de: Ja, vi behöver ha bättre verktyg. Det handlar om fler kameror, högre straff, bättre häktningsmöjligheter – allt detta. Det levererar vi också. Men de säger också alltid en sak till: Tänk på att det inte bara handlar om oss, om polisen. Om detta ska fungera måste också skolan fungera, fritidsverksamheten och arbetsmarknadsmöjligheterna vara bra och socialtjänsten vara stark.

Detta hör jag aldrig någonsin högern över huvud taget prata om. Jag vet också att ni så fort ni får tillfälle att göra budget ihop skär ned på sådana åtgärder. Varenda gång ni får möjlighet att göra budget ihop stryker ni de särskilda resurserna till skola, socialtjänst och fritidsverksamhet, både i kommunerna och här i riksdagen.

Nu har ni skrivit en lista till justitieutskottet; det är bra. Ni slår in öppna dörrar, för vi jobbar redan med detta. Det är bra att se att ni i huvudsak är med på de initiativ som vi tar. Men nästa gång ni skriver en lista, titta också på vad polisen säger om de förebyggande åtgärderna. De vill inte bara ha hårdare straff. De vill också ha stora satsningar på socialtjänst, skola och fritidsverksamhet. Ta lite intryck av polisen också när det gäller de delarna nästa gång.

Anf. 22 PONTUS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Föga förvånande delar jag inte Morgan Johanssons uppfattning. Han menar att jag svartmålar situationen, men under hans tid som justitieminister har dödsskjutningarna alltså ökat med 147 procent. Före justitieministerns tid vid makten låg antalet dödsskjutningar på ungefär 10 om året. Men från 2014 har de ökat från 19, vilket då var den högsta siffran i modern tid, till 47 år 2021.

Fru talman! Bara sedan 2019 har över 100 personer skjutits ihjäl i Sverige. För mig, och säkert för många andra som tittar på denna debatt, är det märkligt att se hur justitieministern faktiskt verkar vara ganska nöjd över det han gör och över de insatser som regeringen har genomfört. Men statistiken talar sitt tydliga språk. Det skedde 147 procent fler dödsskjutningar under 2021 än under Morgan Johanssons första år vid makten. När ser ministern sitt ansvar i detta?

Regeringen säger nej till kriminalisering av deltagande i kriminella gäng, till anonyma vittnen, till att helt avskaffa ungdomsrabatten, till kraf-

tigt höjda straff och så vidare. Så länge regeringen och statsrådet inte inser att man inte gör tillräckligt är jag säker på att denna situation inte kommer att lösas.

Fortsätter dödsskjutningarna i samma takt som nu under resten av året kommer antalet döda i skjutningar i Sverige att överstiga antalet de dystra åren 2020 och 2021. Statsrådet kan inte vara nöjd med hur det ser ut.

Anf. 23 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Pontus Andersson försöker klistra på mig etiketten att jag skulle vara nöjd. Nej, det har jag inte sagt att jag är. Självklart är jag inte nöjd. Det kan man inte vara förrän man ser att de åtgärder man vidtar också har effekt. Så är det naturligtvis.

Men jag pekar också på att detta inte är något sprinterlopp utan ett maratonlopp. Det handlar om en struktur som har bitit sig fast i Sverige under väldigt lång tid.

Sedan tar vi också igen mycket som inte har gjorts under tidigare mandatperioder. Det gör vi nu. Polisutvecklingen är en sådan sak, där vi nu expanderar mycket kraftigt. Anstalter och häkten är en annan sådan sak. Där rustar vi upp och bygger nytt.

Sedan ligger det ytterligare åtgärder framför oss som vi kommer att gå till riksdagen med. I går var det inte mindre än tolv propositioner som låg på regeringens bord, och de kommer nu att gå till riksdagen. Bland annat handlar det om skärpta straff för brott mot knivlagen, om kronvittnen, om skärpta straff för övergrepp i rättssak och om skärpta straff för mened. Vi aviserade också en särskild utredning om vistelseförbud för gängkriminella på särskilda platser, en lagstiftning som finns ibland annat Danmark och som verkar fungera på ett bra sätt. Detta presenterade vi i går.

Lite längre fram under våren kommer resultaten av den stora gängutredningen med ytterligare straffskärpningar för gängrelaterade brott, ökade möjligheter till häktning, straffskärpningar när det gäller narkotikaöverlåtelser och rekrytering av unga till gängen. Lite senare i år kommer också det särskilda paket som handlar om att gå på pengarna, alltså ökade möjligheter att förverka brottsvinster från de kriminella.

Detta är de tre stora sakerna, och sedan kommer många fler mindre delar också att gå till riksdagen. Vi jobbar på med detta och ser till att förstärka myndigheternas möjlighet att bekämpa den här typen av kriminalitet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:322 om otillåten påverkan mot poliser

Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Katja Nyberg har frågat mig om jag instämmer i att hot och trakasserier mot landets poliser i hög grad hindrar en effektiv brottsbekämpning och om jag i så fall avser att vidta några ytterligare åtgärder för att komma till rätta med detta. Hon har också frågat mig om jag kommer att verka för att de anställdas hälsa inte ska påverkas negativt av hot

och trakasserier och om jag avser att vidta åtgärder för att nyrekryteringen av poliser inte ska försvåras av otryggheten i arbetet. Slutligen har hon frågat mig om jag avser att verka för att vissa författningsändringar införs, såsom utökad kriminalisering av angrepp och utökad sekretess för personuppgifter, vilket enligt henne krävs för att förebygga våld, hot och trakasserier mot poliser och andra offentliganställda.

Låt mig börja med att konstatera att det är helt oacceptabelt att poliser och andra offentliganställda utsätts för våld, hot och trakasserier. Gärningarna kan få betydande konsekvenser för den drabbade och är i förlängningen angrepp även på den offentliga verksamheten. Det är mycket allvarligt om en tjänsteman hindras från att utföra sitt jobb och, på längre sikt, om förekomsten av till exempel trakasserier leder till ett minskat intresse för att söka sig till eller stanna kvar i samhällsviktiga yrken.

Ett starkt och ändamålsenligt skydd för poliser och andra offentliganställda är därför en viktig fråga för regeringen, som bland annat har vidtagit en rad författningsåtgärder för att förbättra situationen för tjänstemännen. Det straffrättsliga skyddet har förstärkts genom införandet av det nya brottet sabotage mot blåljusverksamhet och genom att straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman har skärpts. Poliser har, mot bakgrund av den ökade hotbilden, också getts bättre möjligheter att genomföra skyddsvisitationer i förhörssituationer. Offentliganställda behöver inte heller längre exponera personnummer eller fullständiga namn på sina tjänstekort. Så sent som i februari i år beslutades också en lagrådsremiss med förslag som ska utvidga rätten till kränkningssersättning för poliser och andra yrkesgrupper med särskild beredskap.

Många åtgärder vidtas även på myndighetsnivå. På regeringens uppdrag har Polismyndigheten intensifierat sitt arbetsmiljöarbete. Efter samråd med arbetstagarorganisationerna har det genomförts fysiska skyddsåtgärder bland annat i form av skottsäkra glas i receptioner, kroppsburna kameror, förstärkt belysning och staket vid personalparkeringar. Perioden 2018–2020 avsatte Polismyndigheten 50 miljoner kronor per år för dessa åtgärder. Rikspolischefen har också gett myndighetens säkerhetsavdelning i uppdrag att stärka skyddet av medarbetarna.

En annan åtgärd på myndighetsnivå är framtagandet av de förslag till författningsändringar som Katja Nyberg nämner i interpellationen. Förslagen lämnades av ett projekt inom Polismyndigheten som avslutades i april 2019. Eftersom förslagen avser författningsändringar föreslog projektet att Polismyndigheten skulle ge in en hemställan till regeringen om att en utredning ska se över frågorna.

Efter ett fortsatt arbete har Polismyndigheten därefter, i juni 2021, gett in en hemställan till regeringen och efterfrågat författningsändringar som bland annat minskar exponeringen av polisanställdas namn i olika handlingar, stärker sekretessen för deras privata kontaktuppgifter samt utökar kriminaliseringen av gärningar som kränker de anställdas personliga frid. Regeringen arbetar vidare med dessa förslag.

Slutligen måste jag invända mot Katja Nybergs påstående om att jag i ett svar på en tidigare fråga om kriminalisering av kränkande språkbruk mot poliser skulle ha uttalat mig om kriminalisering av subtila hot. Varken hennes fråga eller mitt svar handlade om sådana hot, vilket den som går tillbaka och läser handlingarna kommer att se.

Anf. 25 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Tack, Morgan Johansson, för svaret!

De straffbestämmelser som Morgan Johansson nämner är redan införda och handlar om hindrande av poliser i deras tjänsteutövning. Ta till exempel sabotage mot blåljusverksamhet. Det bygger på att poliser åker in i ett utsatt område och blir utsatta för stenkastning eller liknande. När så sker är det förstås bra att vi har denna lagstiftning på plats. Men det är ju inte detta min fråga handlar om.

Min fråga handlar om behovet av att kriminalisera hot, många gånger subtila hot, och trakasserier som riktar sig mot polisanställdas personliga sfär. Syftet med dessa hot är att påverka poliserna att inte utföra sina arbetsuppgifter på ett visst sätt.

När kriminella åker bil utanför enskilda polisers bostad eller säger ”vilken fin klänning din dotter hade på dagis i går” och detta inte täcks av vare sig hot mot tjänsteman eller blåljussabotage behöver lagstiftningen skärpas.

Detta är inte ett marginellt problem. 68 procent av ingripandepoliserna och nästan 100 procent av poliserna i utsatta områden säger att de under en tolv månadersperiod har utsatts för påverkansbrott. Detta leder i förlängningen till självcensur, alltså att poliser inte vågar utföra sina arbetsuppgifter till följd av rädsla för att de eller någon i deras familjer ska bli utsatta för repressalier. Den här typen av självcensur är något som har ökat markant hos poliser i yttre tjänst mellan 2018 och 2021.

När det gäller grovt våld mot tjänsteman har minimistrafvet höjts till fängelse i ett år, och minimistrafvet för grov misshandel har höjts till ett och ett halvt år. Där undrar jag hur det kan komma sig att straffet för grovt våld mot tjänsteman är lägre än för grov misshandel. Minimistrafvet borde väl i alla fall vara på samma nivå?

Morgan Johansson nämner kränkningssersättningen. Det stämmer att poliser kommer att få en utvidgad rätt till kränkningssersättning. Grunden är dock fortfarande att poliser ska tåla mer.

Polisen är en yrkeskår som är utbildad och förberedd för situationer där de kan mötas med våld. Men det finns inget moment i polisutbildningen där man blir utbildad i att tåla kränkande behandling. När självskyddet inte räcker till, exempelvis då en polisman får en spottloska eller ett rivsår i ansiktet, ska rätten till kränkningssersättning likställas med övriga medborgares rätt till kränkningssersättning. Kränkningssersättningen är ju till för de situationer där garden inte räcker till, och den ska täcka den uppstådda smärtan, precis som för vilken annan medborgare som helst.

Anser Morgan Johansson att det ska vara tillåtet att kalla en polis som gör sitt jobb för till exempel polisfitta eller snuthora? I dag betraktas sådant inte som en kränkning utan brukar förklaras i termer av att det skedde i stundens hetta och att den man ingrep mot var upprörd.

Polismyndigheten har genomfört djupintervjuer med poliser där har det framkommit att de som regelmässigt blir föremål för kränkningar blir mer och mer känsliga för till exempel hot och andra kränkande beteenden. Tröskeln för att orka med att mötas med våld och hot och dag efter dag bli behandlad på ett skymfligt sätt nöts ned. För varje kränkning blir man mer intolerant, helt enkelt. Detta är en avgörande anledning till att många poliser inte orkar arbeta vidare i yttre tjänst utan i stället söker sig till inre tjänst, där kränkningar inte är lika vanligt förekommande.

Jag har svårt att förstå resonemanget att en polis inte anses bli allvarligt kränkt för att denna borde räkna med kränkande handlingar i sitt arbete. Det blir konsekvenser av ett sådant resonemang: Om respekten minskar för poliser kommer det att bli ännu vanligare att kränkande angrepp riktas mot poliser, och desto mindre utrymme blir det för poliser att få kränkningssättning. Detta bidrar inte heller till att arbetsgivaren framstår som någon man vill söka till. Det bidrar inte heller till att man kan behålla poliser och så vidare.

Därför undrar jag om den här lagändringen, som är relativt enkel. Skulle Morgan Johansson kunna tänka sig att ändra de skadeståndsrättsliga principerna genom att ta bort den del som gör skillnad på poliser och övriga medborgare?

Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Först vill jag bara konstatera att vi på senare år har genomfört ett stort antal åtgärder för att se till att minska riskerna för kränkningar, våld och hot mot tjänstemän. Detta är naturligtvis helt oacceptabelt – det ska inte förekomma. Staten måste ha en bestämd åsikt om det, och vi måste ha rätt straffrättsliga möjligheter att komma åt detta.

Vi har infört ett nytt lagbrott, som Katja Nyberg nämner, blåljussabotage. Det gjorde vi för några år sedan. Vi skärpte straffet för grovt våld och hot mot tjänsteman. Det gjorde vi också för några år sedan. Vi har infört detta med att man inte längre behöver ha fullständiga namn och personnummer på sina tjänstekort.

Vi är på väg fram när det gäller ökad rätt till kränkningssättning för poliser. Den utredningen är ute på remiss. Vi får se var vi i slutändan landar, så att säga, i den frågan. Men vi tog upp den frågan just eftersom vi ville utöka möjligheterna till kränkningssättning för poliser.

Sedan jobbar vi med den hemställan som Polismyndigheten har gett till regeringen, som bland annat handlar om exponering av polisanställdas namn i olika handlingar. Det handlar om sekretessen för privata kontaktuppgifter. Det handlar också om kriminalisering av gärningar som så att säga kränker de anställdas personliga frid. Polismyndigheten har kommit in med en sådan hemställan. Den arbetar vi med. Vi kommer att behöva återkomma i den frågan. Jag känner att vi behöver göra mer i dessa frågor, och jag hoppas inom kort kunna lämna besked om vilken inriktning vi ska ha på det arbetet. Där jobbar vi alltså vidare.

Med allt detta sagt måste man nog ändå erkänna att även om vi skruvar lite ytterligare i någon lagstiftning och inom straffrätten är det i grunden ofta helt andra saker som är avgörande för detta. Jag tror att det viktigaste – det är det som många poliser själva tar upp – är att det måste bli fler poliser. När man är ute och konfronterar de kriminella gängen måste man helt enkelt vara så pass många att man klarar av den uppgiften utan att hamna i underläge. Det handlar just om fler poliser, fler poliser i yttre tjänst.

Till följd av regeringens arbete med att bygga ut polisutbildningarna – vi startade två nya utbildningar, en i Borås och en i Malmö – ser vi nu hur antalet poliser ökar. Vi ligger nu på all-time-high när det gäller antalet poliser. För bara några månader sedan gick knappt 600 poliser ut i verksamheten. Om några månader, strax före sommaren, kommer det ut ytterligare nästan 800 poliser. Vi ökar då inte bara antalet poliser utan faktiskt också

antalet poliser per invånare i Sverige. Det kommer i år att ligga på den högsta nivån åtminstone sedan minst 15 år tillbaka. Det är alltså inte bara antalet poliser som ökar, utan också antalet poliser per invånare ökar nu igen. Det tror jag är enormt viktigt.

Jag tror också att det är viktigt att bygga ut detta med övervakningskameror, så att man ser vad som har hänt. Det handlar om de fasta kamerorna men kanske framför allt om de kroppsburna kamerorna. Alla poliser i yttre tjänst ska ha kroppsburna kameror. Jag tror att det medverkar till att minska risken för att bli angripen i skarpa lägen eftersom man vet att allting spelas in. Det kommer att finnas en bevisning i slutändan när man sedan ska åtala en person för detta. Vi gör också en väldigt stor tekniksatsning på bland annat kroppskameror.

Sedan gläder det mig att antalet personer som vill bli poliser fortsätter att öka och att personalomsättningen, antalet som lämnar polisen, faktiskt fortsätter att minska – det ligger nu på en lägre nivå än tidigare.

Anf. 27 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Nu pratar inte Morgan Johansson om det som jag pratar om. Jag pratar om de personliga subtila verbala hoten, som går igenom uniformen och som riktas mot polisen. Jag pratar inte om våld eller hot mot tjänsteman och så vidare. Det är ju redan kriminaliserat. Sedan kan man i och för sig fråga sig när det gäller grovt våld och hot mot tjänsteman varför man höjde just den delen och inte normalgraden, men det kan vi ta en annan gång. Hur som helst gäller detta de personliga subtila hoten.

Polismyndigheten gjorde en enkätundersökning. Den visar att polisens benägenhet att anmäla påverkansbrott som de utsatts för är anmärkningsvärt låg. 66 procent svarade att de aldrig anmäler påverkansbrott som de blir utsatta för, och endast 15 procent anmälde alla påverkansbrott.

Skälen som angavs var bland annat att anmälan inte förväntas leda någonvart.

Att poliser inte uppfattar den nuvarande lagstiftningen som ett tillräckligt skydd är anmärkningsvärt. Detta märker man i den enkätundersökning som Polismyndigheten har gjort.

Själv censur är en annan sak som är ett stort problem. Det är en stor ökning mellan 2018 och 2021. Man kan se att bland dem som arbetar som yttre befäl har det ökat från 11 till 25 procent. Bland dem som jobbar i ingripandeverksamhet har det ökat från 14 till 24 procent, och bland områdespoliser har det ökat från 18 till 24 procent.

Som orsak till detta angavs oro för att utsättas för våld eller hot, underbemanning i ingripandesituationer och risk för eskalerande situation vid ingripanden.

Morgan Johansson nämner att det måste vara tillräckligt med poliser när man jobbar. Ja, och det är det som är problemet. Detta blir till slut kontraproduktivt. Vågar inte poliser ingripa ger det signaler om att man inte kan söka till polisen eftersom det är en farlig arbetsmiljö. Då finns det inte tillräckligt med poliser heller. Det är alltså ytterst viktigt att komma åt denna problematik. Det handlar om att kunna rekrytera nya poliser och om att se till att poliser har en trygg arbetsmiljö.

Blir det en normalisering av hot och trakasserier är det oroväckande både med tanke på arbetsmiljön och ur ett lagföringsmässigt perspektiv. Som det är nu är det en oroväckande nivå. Man måste börja titta på detta

för att det ska kunna bli någon skillnad. Detta är väldigt bekymmersamt, för på sikt kan det även riskera att bli systemhotande för rättsstaten.

Polisen finns för medborgarna och ska upprätthålla rättsstaten. Särbehandling signalerar till poliser, kriminella och allmänheten att det är acceptabelt att kränka poliser och att villkoren för polisens anställning medför en skyldighet att acceptera kränkande handlingar. Så får det inte vara.

Morgan Johansson nämner att vi aldrig har haft så många poliser tidigare. Ja, det är mycket möjligt att det är så i fråga om numerären, men det räcker ändå inte till. Då är arbetsmiljön en viktig sak. Poliser är rädda för att utföra vissa arbetsuppgifter, och de hamnar i självcensur.

Frågan är återigen: Skulle Morgan Johansson kunna tänka sig att göra den enkla ändring som jag nämnde tidigare för att det ska bli likvärdigt med vad som gäller för övriga medborgare?

Anf. 28 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Översynen när det gäller kränkningersättning är ute på remiss, så att säga, så den jobbar vi med. När remissynpunkterna har kommit får vi se var vi landar någonstans. Men grundförslaget innebär en utökad möjlighet att få kränkningersättning som polis.

Sedan sa jag i interpellationssvaret att polisen har inkommit med en hemställan också om en del övriga frågor som man vill att regeringen ska titta på. Det gäller bland annat exponeringen av namn i offentliga handlingar. Det handlar om sekretess för privata uppgifter, hur det behandlas. Men det handlar också om kriminalisering av gärningar som kränker de anställdas personliga frid – det är så man uttrycker det. Den hemställan arbetar vi med, och vi kommer att återkomma om hur vi ska gå vidare i den delen.

Men jag ser också att det kan finnas behov av att göra mer, men vi är inte riktigt färdiga med det arbetet ännu.

Sedan vill jag ändå peka på något. Ibland försöker man ge en bild av att folk flyr från polisen, att människor inte vill jobba kvar som poliser eller att folk inte vill söka sig till polisen. Men det är en helt felaktig bild. Det är snarare precis tvärtom. Polisen har en väldigt låg personalomsättning. Jag skulle nog vilja påstå att den förmodligen är den lägsta i den statliga sektorn eller bland de lägsta i den statliga sektorn.

Personalomsättningen är 3 procent hos polisen. I den statliga sektorn totalt sett är den 10 procent. Räknar man bort pensionsavgångarna är personalomsättningen i poliskåren 1 ½ procent. Man kan alltså inte påstå att poliser lämnar yrket till följd av att de inte vill jobba kvar som poliser. Det är snarare tvärtom. Det är en väldigt låg omsättning när det gäller poliser.

Jag kan inte tolka det som något annat än att den som är utbildad till polis vill vara polis och jobba som polis. Det är vi naturligtvis väldigt glada för.

Det kan också hända att lönefrågan har spelat in. Polisernas löner har ökat ganska kraftigt de senaste åren. Det handlar om nästan 6 000 kronor i månaden sedan 2015. Just poliser i yttre tjänst har fått ett rejält påslag, och det kan förstås också ha haft betydelse.

Vi ser även att allt fler söker sig till polisyrket. Vi har rekordhöga tal när det gäller ansökningar – 10 000–15 000 varje gång vi utlyser en ny utbildning till de kanske 1 000 platser som finns då. Det är alltså många, många fler som vill bli poliser nu än tidigare.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

Något som också gläder mig väldigt mycket är att allt fler faktiskt återvänder till polisen. Poliser som tidigare har lämnat kåren och kanske varit ute en del i den privata sektorn ser nu att saker och ting händer hos polisen. Man får mycket mer resurser och verktyg, det finns ett mycket större tryck inte minst från politiken och även ett mycket större stöd från politiken än tidigare.

Då känner man att man vill vara med och utveckla detta vidare. Är man polis i botten vill man jobba som polis, och då återvänder man till polisyrket. 25 procent av dem som har lämnat polisen sedan 2015 har återanställts vid polisen, och det är ett väldigt bra resultat. Vi kommer att fortsätta med det här arbetet, för vårt mål är att expandera antalet poliser på ett sätt som jag nog påstår att ingen annan statlig myndighet har varit föremål för, åtminstone under efterkrigstiden. Vi är på god väg med detta.

Anf. 29 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Nu säger Morgan Johansson återigen att vi aldrig har haft så många poliser och att så många poliser söker. Då vill jag falla tillbaka lite på detta och säga att det faktiskt är så att 54 procent av poliserna anger att den viktigaste anledningen att stanna kvar i yrket är lönen, medan 36 procent av poliserna säger att de aktivt gör någonting för att sluta. Det är alltså inte så bra som Morgan Johansson försöker få det att låta.

Dessutom vill jag komma tillbaka till problemet med själv censur och att poliser inte anmäler påverkansbrott. 66 procent svarar att de aldrig anmäler påverkansbrott, eftersom de anser att det inte leder någonstans.

Själv censuren har ökat, och poliser undviker att utföra vissa arbetsuppgifter. De kanske inte åker in i utsatta områden eller gör inte vissa ingripanden, eftersom de är underbemannade eller rädda för represalier, subtila hot och så vidare.

Morgan Johansson säger att det ska bli en utökning av kränkning ersättningen, och det är jättebra. Men jag anser att det ska vara likvärdigt med övriga medborgare, och det är det inte. Fortfarande anses det att poliser ska tåla lite mer. Det är det här som är det farliga, för det handlar ju om deras arbetsmiljö. Vad sänder det ut för signaler? Jo, det sänder signalen både till poliser, kriminella och allmänheten att det är okej att kränka poliser. Detta är farligt, för man angriper inte bara den enskilda polisen utan även rättsstaten.

Jag undrar därför återigen om Morgan Johansson kan svara på min fråga om den relativt enkla lagändringen. Skulle man kunna tänka sig att ändra de skadeståndsrättsliga principerna genom att ta bort den del som gör skillnad på poliser och övriga medborgare?

Anf. 30 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! När det gäller frågan om kränkning ersättningen har vi lagt en lagrådsremiss, där vi utvidgar möjligheten att få kränkning ersättning i linje med det förslag som utredningen kom med. Det tycker jag är bra. Lite senare under våren kommer vi att lägga fram en proposition.

När det gäller antalet poliser och hur situationen ser ut vet ju alla att vi har all-time-high nu när det gäller antalet poliser, och fler kommer successivt att komma in i poliskåren de kommande åren.

Den genomsnittliga lönen för en polis ligger nu på 38 500 kronor i månaden. Det är en ökning med 6 000 kronor i månaden sedan 2015. Det

grundavtal mellan Polisförbundet och Polismyndigheten som tecknades 2018 var, påstår jag, ett av arbetsmarknadens allra bästa. Det har inte bara inneburit att genomsnittslönen har ökat utan också att man har kunnat ge poliser i yttre tjänst och dem som jobbar på obekväma arbetstider ett ännu större påslag. Det tror jag har varit nödvändigt.

Det pågår också ett särskilt arbete med att titta på lönefrågorna när det gäller Stockholmspolisen. Vi har haft problem med att rekrytera poliser till Stockholm, och det behöver vi göra nu när vi ser att skjutningarna har ökat och det är problem med våldet här.

Den hemställan från Polismyndigheten som handlar om att minska ut-sattheten och i viss mån också utöka kriminaliseringen arbetar vi som sagt med, och vi återkommer inom kort med besked om hur vi ska gå vidare. För mig är det en viktig fråga att fortsätta att arbeta med för att säkra och trygga polisens arbetsmiljö.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2021/22:382 om elpriset

Anf. 31 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Kjell Jansson har frågat mig dels om jag ämnar göra några justeringar i energiskatten eller momsen på el för att få ned elpriserna, dels om jag ämnar vidta några andra åtgärder för att få ned elpriset på längre sikt.

Elpriserna har stigit under den senaste tiden, och jag delar den oro som Kjell Jansson ger uttryck för. De höga elpriserna har uppstått till följd av flera faktorer, framför allt de mycket höga energipriserna på kontinenten. Kontinentaleuropas energipriser har ökat kraftigt sedan Ryssland begränsat sina leveranser av naturgas. Prisökningarna påverkar Sverige, eftersom vi är en del av EU:s inre marknad. Det påverkar naturligtvis många svenska hushåll och företag.

Därför arbetar regeringen aktivt med många aspekter av den svenska energiförsörjningen. Ett flertal åtgärder har presenterats, både i form av tillfälliga stöd för att bemöta de starka prisökningarna och åtgärder för att skapa långsiktiga förutsättningar både för stabila priser och för en stärkt energiförsörjning.

Den 24 februari sa riksdagen ja till regeringens förslag till extra ändringsbudget, där mer än 7 miljarder kronor avsätts till en elpriskompensation för hushåll med hög elförbrukning.

Måndagen den 14 mars presenterade jag regeringens åtgärdspaket för att möta de höga priserna på el och drivmedel som vi nu ser till följd av kriget i Ukraina. En del av paketet är ett förslag om att elpriskompensationen förlängs ytterligare en månad till att gälla även i mars månad i södra och mellersta Sverige. Därutöver föreslås bland annat att bostadsbidraget för barnfamiljer höjs tillfälligt.

Den 3 februari fattade regeringen beslut om en nationell strategi för elektrifiering och tar genom denna elektrifieringsstrategi ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn.

Vidare vidtar regeringen ett flertal åtgärder för att svenska företag ska kunna ha rimliga elpriser och så goda förutsättningar som möjligt att verka

på en konkurrensutsatt marknad. Bland annat ökar investeringarna i transmissionsnätet, och årstakten i den utbyggnad som Svenska kraftnät planerar att genomföra under den kommande 20-årsperioden är den högsta på 40 år. Regeringen har även lagt fram förslag för att korta ledtiderna och göra det lättare att bygga ut det svenska elnätet.

Utöver det har regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att tätare och mer detaljerat dela information om hur handelskapaciteten i närtid kan ökas mellan elområden samt att bygga ut transmissionsnätet till havs för att underlätta för investeringar i havsbaserad energiproduktion.

Regeringen följer utvecklingen noga. Sveriges ekonomi är stark. Samtidigt befinner vi oss i en situation där det är viktigt att eventuella åtgärder inte i sig driver upp priserna ytterligare.

Anf. 32 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret!

Vi befinner oss i en energikris just nu, men tidigare hade vi världens säkraste kärnkraft.

Asea Atom, med den store industriledaren Curt Nicolin i spetsen, byggde upp världens säkraste och driftsäkraste kärnkraft. Det var vi stolta över i Sverige. Det här gjorde Socialdemokraterna tillsammans med Moderaterna för att se till att basindustrin och vår stora exportindustri skulle ha ordentligt med energi.

Nu har regeringen avvecklat sex kärnkraftverk – alla i södra Sverige. Det har skapat energikrisen, och regeringen skyller på Putin. Krisen påverkar, men han är inte det avgörande problemet. Det grundläggande problemet är att det finns för lite kärnkraft som ger energi alla årets timmar, inte bara 60 procent av årets timmar.

Nu går Karlshamnsverket för fullt med 140 kubikmeter olja i timmen, det vill säga 140 000 liter olja i timmen. Hur många långtradare blir det? Om jag räknar rätt blir det 12 långtradare i timmen med olja. Dessutom köper vi brunkolsel från både Tyskland och Polen.

Fru talman! Detta är regeringens miljöpolitik. Regeringen pratar om grön omställning. Jag vill hävda att det är brun omställning. Detta har gjort att vi tidvis, särskilt vintertid, har brist på el. Och det har drivit upp energipriserna radikalt. I södra Sverige har det varit prisnivåer på 8,50 kronor per kilowattimme, vilket är extremt högt med tanke på att priset förra vintern låg runt 40 eller 50 öre.

Många hushåll drabbas hårt av detta, särskilt barnfamiljer. Sedan ska vi veta att 60 procent av hela elpriset är energiskatt och moms. Elen dubbelbeskattas. Det är både skatt och moms på skatten. Det är också anmärkningsvärt.

Skatten är nu så hög att regeringen vill ge bidrag till hushållen för att ha råd att betala skatten. Förstår ni? Det är ett moment 22 vi lever med. Jag förstår att det naturligtvis är en nödåtgärd, men det är rätt anmärkningsvärt. Därtill kommer nätavgifter, som infördes för några år sedan, som hela tiden stiger. Energibolagen hänvisar nätavgifterna till eftersatt underhåll på näten. Det är alldeles korrekt. Men vad har gjorts tidigare? Exempelvis har statliga Vattenfall investerat i kolkraft i Tyskland i stället för att renovera elnäten och sköta underhållet. Man har även grävt ned en del. Så fort det blåser mer än 20 sekundmeter blir det strömavbrott på landsbygden.

Många villahushåll har elräkningar på 6 000–7 000 kronor i månaden. De hade tidigare räkningar på omkring 2 000. Det är en enorm höjning, och det tar hårt på familjens ekonomi.

Jag kan tycka att man bör överväga att ta bort energiskatten och behålla momsens på elpriset. Momsen är mindre skadlig. Företag drar av den, och även lantbruk lyfter bort den. Så det skulle innebära en radikal sänkning av elpriset – kanske en halvering.

Anf. 33 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Jag bor i södra Sverige, och jag representerar en valkrets som visar mycket av det som är fantastiskt med Sverige. Vi har en härlig kustremsa, fina landskap och lite högre temperatur än i övriga landet.

I södra Skåne finns också många som gör rätt för sig. De går upp på morgonen, lämnar barnen på förskolan, tar bilen till jobbet, arbetar, sliter, åker hem, storhandlar, städar – och gör detta varje arbetsdag.

Min fråga till ministern är: Vad gör den socialdemokratiska regeringen för skåningarna? Sverige är nämligen inte rustat för att möta kriser. Det råder hög arbetslöshet i Sverige, låg självförsörjning, underfinansierat försvar, skenande elpriser och skenande drivmedelspriser. Det här ska lösas i ett av de länder där man betalar högst skatt i hela världen. Det ska lösas genom att införa ännu fler skatter för att finansiera saker som är statens kärnverksamheter.

Socialdemokraterna hävdar att det är Ukrainakriget, Rysslands invasion av Ukraina, som har lett till den situation vi befinner oss i, där vanliga människor som arbetar knappt har råd att ta bilen till jobbet, knappt har råd att skjutsa sina barn till skolan eller knappt har råd att betala elräkningen när den kommer. Men faktum är att redan innan kriget i Ukraina hade Sverige världens högsta drivmedelspriser, och elpriset skenade.

Forskare har räknat på detta och har visat att elpriset hade kunnat vara 40 procent lägre i södra Sverige om det inte vore för att Ringhals 1 och 2 har lagts ned.

Det är alltså regeringen som är ansvarig för att situationen är så pass dålig som den är. Naturligtvis har den blivit sämre på grund av Rysslands invasion, men det är inte enbart därför skåningar har ont i magen när de ska gå upp på morgonen, köra till jobbet, köra barnen till förskolan och betala sina elräkningar.

Jag har ytterligare en fråga till Mikael Damberg. Utöver att se till att skåningarna kan betala sina skatter med hjälp av bidrag, undrar jag vad som egentligen är den långsiktiga planen och de långsiktiga åtgärderna för att sänka elpriset för skåningarna.

Anf. 34 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är helt sant att vi har höga energipriser i Sverige i dag. De har ökat dramatiskt det senaste året. Förra året hade Sverige bland Europas lägsta energipriser. Och det är vad vi har vant oss vid. Sverige har ett stabilt energisystem över tid, och vi har både kärnkraft, vattenkraft, en allt större andel förnybar energi, inte minst vindkraft, som har tillkommit de senaste åren. Sverige har blivit en allt större exportör av el till grannländerna eftersom Sverige har ett så pass starkt energisystem.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

När Ryssland i vintras började minska gasleveranserna till Europa steg naturgaspriserna i Europa, och det smittade av sig på prisutvecklingen också i Sverige. Det såg vi i vintras. Då gick regeringen fram med en omfattande elpriskompensation. Till slut valde riksdagen att ställa sig bakom kompensationen för de ökade kostnaderna eftersom det var det effektivaste sättet att på kort tid få ut pengar till hushållen. Jag är glad över att riksdagen ändå släppte igenom kompensationen och inte fastnade i en konstig diskussion om alternativ som inte gick att genomföra.

När det gäller kärnkraften måste jag ändå rätta Kjell Jansson. Regeringen har inte fattat beslut om att stänga kärnkraftverk. Kärnkraften är en viktig del av svensk energiproduktion och kommer att vara det under en lång tid framöver. Däremot har regeringen bestämt att vi inte ska subventionera kärnkraften. Det var en del av den energiöverenskommelse som Socialdemokraterna slöt med bland annat Moderaterna för inte så länge sedan. Efter den energiöverenskommelsen slog Moderaterna sig för bröstet på delningsbilder på nätet och sa att de hade räddat kärnkraften i Sverige.

Däremot finns energibolag som har ansett att det inte är lönsamt att fortsätta att rusta upp kärnkraften eftersom det kostar mycket pengar att leva upp till säkerhetskraven. Ju äldre kärnkraftverken är, desto större blir kostnaderna för underhåll. Då blir det inte lönsamt längre. De besluten fattas på marknadsmässiga grunder.

Låt oss växla över till framtiden. Det är den absolut viktigaste frågan. Hur ser vi till att Sverige även fortsättningsvis har konkurrenskraftiga elpriser och att de höga nivåerna sänks? Då krävs stora insatser här och nu, inte minst på investeringssidan. Det är därför Svenska kraftnät tredubblar investeringarna i transmissionsnätet för att kunna överföra energi mer effektivt, inte minst till södra Sverige. Det är fortfarande mycket lägre priser i norra Sverige där mycket av energiproduktionen i Sverige sker.

Den stora frågan är att vi måste tillföra mer energi till systemet. Vi måste bygga mer kraftproduktion i Sverige.

Då vill jag säga att vi med tanke på de priser som finns måste bygga mer inte minst vindkraft på kort sikt, för det är det som kan pressa priset. Det gäller inte minst havsbaserad vindkraft, Kjell Jansson. Om inte även Stockholmsregionen tar sitt ansvar för att bygga mer havsbaserad vindkraft kommer nämligen priserna att öka, och industrin kommer inte att kunna investera.

Det är också svaret inte minst i södra Sverige: Vi behöver mycket mer egenproduktion i södra Sverige, och det mest effektiva och snabbaste sättet att skapa det är att bygga ut vindkraften – inte minst till havs.

Anf. 35 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Vi är helt överens om att vi behöver bygga ut energiproduktionen – absolut. Men det är inte havsvindkraft vi behöver ha. Först och främst finns det inga överföringsledningar där ute. Den kostnaden är helt mörkad, men det kommer att behöva läggas på ungefär 5 000 mer per hushåll på nätavgifterna för att bygga de här ledningarna.

Det vi behöver är ett nytt verk i Forsmark. Det är planerat för fem kärnkraftverk i Forsmark, och tre är byggda. Det finns plats för två till, och ett till skulle räcka för att ordna elförsörjningen till Stockholmsregionen och Mälardalen. Det skulle ge ström alla årets timmar. Vindkraften ger ström

60 procent av årets timmar. Blåser det för mycket – jag tror att gränsen går vid 18 sekundmeter – måste man stänga av dem, och blåser det för lite ger det ingenting. De senaste två veckorna har det i princip varit vindstilla ute i skärgården. Det har knappt blåst någonting.

Vindkraft är alltså dysfunktionellt. Det är leksaksenergi som bygger enbart på subventioner. Det går aldrig att bygga vindkraft och få lönsamhet; det har aldrig någonsin gått ihop. Staten har pumpat in 80 miljarder i det här, men det är helt dysfunktionellt. Man säger att kärnkraften inte går ihop, men det är ju snedvriden konkurrens. Det är helt galet, det här. Lägg pengar på att bygga kärnkraft i stället för höghastighetståg! Det är nämligen det sämsta man kan göra. Man ska lägga 600 miljarder på att bygga höghastighetståg för att det ska gå 20 minuter fortare att åka från Stockholm till Göteborg. Vem som helst kan räkna ut att det är helt korkat.

Fru talman! Regeringen har alltså gett direktiv till Energimyndigheten att bygga havsvindkraft vid kusten. Det kommer att påverka skärgårdsmiljön kraftigt, för det är inte så att de här verken inte kommer att synas, som det sägs – de är lika höga som Eiffeltornet, det vill säga 330 meter. Det är klart att de kommer att synas lång väg, för så rund är inte jorden även om man kan tro det. Detta gör man i stället för att ge direktiv om att bygga ut kärnkraften med ett verk i Forsmark och rusta upp Ringhals 1 och 2, så att det blir rimliga elpriser nere i södra Sverige.

I Täby har Ica under lång tid planerat att bygga en ny Ica Maxi. I fem år har detta fått vänta, för Vattenfall säger att det inte går att garantera elleverans. Vi kan inte garantera elleverans, säger de – på 2020-talet. Jag tycker att det är rätt allvarligt att elleverans inte kan garanteras i Sverige i dag, på grund av att man inte orkar satsa. Man har inte förmåga och politisk handlingskraft att göra detta.

Ökningen av nätavgifterna för att bekosta ny vindkraft kommer att göra att kostnaderna skenar för hushållen. Det finns ingen finansiering av detta. Det krävs tre grova kablar för att föra havsvindkraften i land. Det kommer att bli bökigt. Det kommer att bli markintrång och grejer, vilket jag vet att det kommer att bli motstånd mot. Det finns ett stort motstånd mot detta ute i skärgården, kan jag säga.

Hur går det med det kommunala vetot? Det är också under utredning. Regeringen säger att man vill göra en översyn av detta. Ska man ta bort kommunernas makt att bestämma över markanvändningen, eller ska det flyttas till länsstyrelserna? Det är min fråga.

Anf. 36 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Socialdemokraterna får gärna förklara för mig hur man konstruerar en situation där man behöver betala ut bidrag till svenska folket så att svenska folket i sin tur kan betala skatten. Socialdemokraterna får gärna berätta för mig hur man gör det så svårt som möjligt för människor som arbetar genom att höja de skatter som redan är världens högsta.

Socialdemokraterna behöver dock *inte* berätta för mig som moderat vad marknadsmässiga grunder innebär. Det kan väl ändå inte vara marknadsmässiga grunder när Socialdemokraterna aktivt har subventionerat vindkraften med flera miljarder kronor samtidigt som de säger att det 2040 minsann inte ska få finnas någon kärnkraft kvar i Sverige. Det kan väl ändå inte sägas vara marknadsmässigt och en situation där kärnkraften spelar på samma villkor som vindkraften.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

Jag tycker att vi ska plocka bort alla politiska slogans och catchiga lines och ha en ärlig debatt om energipolitiken. Om man driver energipolitiken mot att vi ska ha ett system som bara innehåller förnybar kraft 2040 kommer det att leda till ransonering eftersom man inte kan lagra el. Vindkraften producerar ju inte el när det inte blåser, och solen producerar inte el när solen inte lyser. Det betyder att den el som kommer att finnas kommer att behöva distribueras på olika sätt till konsumenterna, vilket kommer att leda till ransonering.

Detta tycker jag att vi ska ha en ärlig debatt om med svenska folket: Vill man ha en hel och ständig energitillgång, som i dagsläget, med kärnkraften som baskraft – eller vill man ha elransonering för att man hellre vill ha enbart förnybar el i energisystemet? Den frågan borde Mikael Damberg svara svenska folket på.

Anf. 37 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi kan ha en ärlig debatt. Vi hade en energiöverenskommelse med Moderaterna där vi var helt överens om villkoren för vindkraft och kärnkraft och om att ge långsiktiga spelregler. Varför gick ni i Moderaterna med på den energiöverenskommelsen, Louise Meijer och Kjell Jansson? Det var ju den energiöverenskommelsen som gjorde att investeringar i ny produktion av energi exploderade i Sverige. Det var bara några år sedan. Då sa ni inte att det var kraftiga subventioner till vindkraften. Då sa ni att ni hade räddat svensk kärnkraft.

Jag är för svensk kärnkraft. Jag har inga problem med den. Det finns inget stoppdatum för svensk kärnkraft, och man får bygga nya kärnkraftverk i Sverige. Det finns till och med sajter där det är fullt möjligt att bygga kärnkraft och där tillstånden finns. Problemet är att det inte är särskilt lönsamt. Ska vi vänta i 15, 20 eller 25 år på ny energi i Sverige, Kjell Jansson? Vi behöver ju energi *nu*. Vi behöver mer energi för att pressa priserna. Vi behöver mer energi så att inte Icahandlaren behöver vänta i 15–20 år på att bygga sin butik.

Anna König Jerlmyr kanske är en bekant person. Hon är borgarråd i Stockholm och leder Stockholms stad för Moderaterna. När jag frågar henne säger hon: Jag ställer mig bakom havsbaserad vindkraft, för Stockholms stad behöver det. Vi behöver mer sol, vi behöver kärnkraft och vi behöver även havsbaserad vindkraft. Det är framtiden, och vi måste bejaka den. Vi kan inte backa in i framtiden.

Detta kanske är någon form av internt moderat seminarium, men vi kan inte tacka nej till den typen av extra investeringar i mer energi som vi behöver i Sverige. Faktum är att bara de ansökningar som finns gällande södra Sverige skulle kunna dubblera elproduktionen i Sverige. Allting kommer ju inte att godkännas – det fattar jag också – men det är enormt många ansökningar.

Det bygger dock på att vi i Sverige också orkar säga att vi behöver mer energiproduktion i landet. Annars kommer priserna att öka och industrin att tacka nej till nya investeringar. Jag satt med några av de största industriföretagen häromveckan. De säger att vi behöver bygga ut vindkraften både på land och till havs, för det är det de ser att de behöver för att klara sin gröna omställning som de är mitt uppe i.

Detta blir väl alltså en intressant diskussion. Om någon vill bygga kärnkraft i Sverige har jag inga problem med det. Gör det! Men problemet är

att det kommer att ta 15–20 år, och vid det laget har vi haft höga elpriser under många år. Det tycker jag inte att svenska folket ska acceptera.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Anf. 38 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Påståendet att det tar 15–20 år att bygga kärnkraft kan man skrämmas med, finansministern, men det tar inte så lång tid. Det tar inte så lång tid om du har färdig mark. Ska du börja med miljöbalken tar det säkert 25 år med det regelverk vi har i Sverige, men i Forsmark är det klart för att bygga två verk till.

Industrin vill bygga detta. Wallenberg har varit ute och sagt att han är intresserad, och senast hörde vi Rune Andersson på Mellby Gård. Det finns intresse av detta. Man kan lyssna på vad den tidigare direktören för Holmen, Magnus Hall, säger. Han dömer ut vindkraften helt.

Jag har inget emot att företag bygger vindkraft, bara de inte får subventioner för det. Det ska vara samma spelregler som gäller, så att man inte snedvrider konkurrensen. Det är ju det som händer nu. I sin iver, och påverkad av miljöpartister, har man drivit det här med vindkraften. Vi ska ha el 60 procent av årets timmar – sedan ska det vara elransonering. När det är som kallast på vintern ger vindkraften noll. Det är vindstilla när det kommer köldknäppar.

Det måste finnas sans och balans och robust elförsörjning. Många socialdemokratiska lokalpolitiker som jag känner håller med mig helt och hållet; jag har inte koll på vad de här i riksdagen tycker.

Man bör göra en översyn av skattesystemet för energin. Det är bara staten som vinner på höga elpriser; alla andra är förlorare.

Man bör också omgående sätta igång med att rusta upp Ringhals 1 och 2 och planera för ett nytt verk i Forsmark.

Anf. 39 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Kjell Janssons parti Moderaterna justerade ju i regeringens förslag till budget. Då kunde man väl ha sänkt moms och energiskatten, men det gjorde man inte. Detta var bara en kommentar.

Jag har ingenting emot kärnkraft. De får gärna bygga kärnkraft i Sverige. Det ingår; det är fullt möjligt att göra detta. Problemet är att det är ganska dyrt och tar lång tid. De ansökningar som finns just nu ligger också väldigt mycket på vindkraft. Detta är en del av mixen som vi har för framtiden.

Om man väntar med att göra dessa investeringar och, som Kjell Janssons moderater gör i Stockholms län, säger nej till ytterligare vindkraftsparker i Stockholmsregionen kommer priserna att öka över tid. Då kommer vi att få brist. Då kanske vi till och med får ransonering, som Kjell Jansson försöker att skrämmas med.

Faktum är att vi i Sverige kanske har det mest robusta energisystemet i Europa. Vi har det mest hållbara energisystemet i Europa. Detta bygger dock på att vi fortsätter att investera och inte får lokala moderater som säger nej till ny energiproduktion, för det kommer att driva upp elpriserna och göra det dyrare för konsumenterna över tid.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellationerna 2021/22:375 och 384 om bensin- och dieselskatten

Anf. 40 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Edward Riedl har frågat mig om jag kan tänka mig att sänka skatten på bensin och diesel mot bakgrund av höjt oljepris till följd av Rysslands invasion av Ukraina.

Niklas Wykman har frågat mig om jag ämnar sänka skatten på drivmedel, om jag ämnar vidta åtgärder för att sänka konsumentpriset på bensin och diesel på kort sikt, och i så fall hur, samt om jag ämnar vidta åtgärder för att sänka konsumentpriset på bensin och diesel på längre sikt och i så fall hur.

Drivmedelspriserna har stigit kraftigt under den senaste tiden. Jag delar den oro som riksdagsledamöterna ger uttryck för. Läget i omvärlden är mycket allvarligt, och höga drivmedelspriser är en av konsekvenserna. De höga drivmedelspriserna riskerar att slå hårt mot låginkomsthushåll som är beroende av bilen.

Det är däremot oklart vad Niklas Wykman menar med att regeringen har höjt skatten på bensin och diesel de senaste sju åren. Enligt 9 kap. 1 § regeringsformen är det riksdagen som beslutar om skatter. Det senaste beslut som riksdagen fattade om att förändra drivmedelsskatterna var när den så kallade bnp-indexeringen pausades för 2021 och 2022. Detta medförde en lägre energiskatt.

Måndagen den 14 mars presenterade jag regeringens åtgärds paket för att möta de höga priser på el och drivmedel som vi nu ser till följd av kriget i Ukraina. En del av paketet är ett förslag om tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel. Förslaget innebär att priset vid pump sänks med cirka 1 krona och 30 öre och avser tiden mellan den 1 juni och den 31 oktober 2022. Regeringen har dessutom sedan tidigare lämnat ett förslag till riksdagen om sänkt energiskatt på bensin och diesel som innebär att pumppriset sänks med 50 öre per liter från den 1 maj 2022.

Utöver dessa skattesänkningar avser regeringen att föreslå en särskild drivmedelskompensation. Kompensationen är till privatpersoner som äger en personbil. Stödet kommer att vara 1 000 kronor per bilägare. De som bor i vissa gles- och landsbygdsområden och äger en personbil får ytterligare 500 kronor i kompensation.

Regeringen avser även att föreslå att reduktionsplikten pausas på 2022 års reduktionsnivåer.

Anf. 41 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag är uppvuxen på landet. Vi hade sju kilometer grusväg innan vi var framme vid den asfalterade vägen. Där gick det två bussar per dag – en i varje riktning, i praktiken.

Det hände ofta, när man inte hann med skolbussen hem, att man åkte den vanliga bussen. Jag har gått den där vägen. Jag har cyklat den många gånger. Som liten drömde jag om att få ha en motor på min cykel.

När man fick en moped var det fantastiskt. När man sedan fick körkort och kunde börja köra bil var det ännu bättre. Man kunde transportera sig. Man blev fri och kunde röra sig.

Så ser livet ut för rätt många människor runt om i det här landet. Mo-
peden, bilen, epan eller vad det än mån-
de vara gör att man kan börja trans-
portera sig. Från början är det bara en enorm frihetskänsla. Sedan blir det
viktigt. Det innebär att man kan ta sig till och från jobbet. Man kan skjutsa
sina barn till och från skolan och till aktiviteter. Man kan ta sig hem till sin
gamla mamma för att hjälpa till.

Bilen är oundgänglig i ett land som Sverige. När kostnaderna för att an-
vända bilen blir orimligt höga slår det mot svenska hushåll på ett sätt som
är fruktansvärt. När priserna skenar som de har gjort nu, fru talman, till
följd av kriget blir det ännu värre – också för de företag som ska försöka
att överleva i den här miljön.

Det var mot denna bakgrund som vi i Moderaterna, när vi såg vart det
här var på väg, tog fram ett förslag för att snabbt kunna sänka priset vid
pump med 5 kronor litern. Den som lyssnar ska komma ihåg detta: När
den här regeringen försöker att måla upp bilden av Putinpriser är det fak-
tiskt Dambergdyrt vid tanken när man ska betala för sin bensin. Det är
Magdalenapriser.

Sverige hade före kriget världens högsta priser på diesel. Inte i något
annat land i världen är det så dyrt att tanka diesel som i Sverige – ett land
med stora avstånd där folk är helt beroende av bilen. Vi är helt beroende
av transporter, fru talman. Inte i något annat land i världen är det dyrare än
i Sverige.

Putinpriserna lades på toppen av Dambergdyrt och Magdalenapriser.
Mot den bakgrunden har Moderaterna samlat fem av riksdagens åtta par-
tier bakom detta förslag. Det är Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverige-
demokraterna, Liberalerna och Vänsterpartiet. Detta gör att det finns en
överväldigande majoritet i den här riksdagen för att på olika sätt nu få ned
priset.

Vi har tillsammans med bränslebolagen tagit fram delar av det paket
som vi nu kommer att överlämna till regeringen för att få ned priserna så
mycket som det bara går.

Elisabeth Svantesson blir förhoppningsvis landets nästa finansminist-
er, men det får vi väl återkomma till efter valet, fru talman.

Jag vill särskilt tacka Bränsleupproret; några av er är här i dag. Jag vill
framför allt tacka Peder Blohm Bokenhielm, som leder Bensinupproret.
Jag vill säga att ni gör skillnad. Allt ert arbete och engagemang gör skill-
nad.

I stället för att lägga energi på att berätta i tv att det är svårt att genom-
föra det här förslaget tycker jag, fru talman, att finansministern borde göra
allt han kan för att hjälpa till att få ned bränslepriserna. Min fråga till fi-
nansministern är varför han inte lägger sin energi på att få ned bränslepri-
serna i stället för att berätta hur svårt det är.

Anf. 42 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner samtliga på läktaren om att opinionsyttringar från åhö-
rarläktaren inte är tillåtna. Om opinionsyttringarna från läktaren fortsätter
kommer kammaren att behöva ajourneras.

Anf. 43 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Nu när det har blivit Dambergdyrt att tanka väcks många
frågor kring hur Sverige fungerar. Den tidigare socialdemokratiska parti-

ledaren Håkan Juholt pratade om klägget, eller Stockholmsklägget, som han menade var något slags symbios mellan en elit av socialdemokratiska politiker i Stockholm och andra som kanske levde utan någon större förståelse för hur villkoren i övriga landet egentligen var.

Jag kom att tänka på det i dag när jag läste Expressens uppmaning till Mikael Damberg. ”Skatta skiten ur oss”, skrev man. Men det gör ju Mikael Damberg redan, så det är givetvis inte så svårt att uppfylla det för honom som finansminister.

Det är redan ohyggligt dyrt att tanka i Sverige, och väldigt mycket av priset är skatt. Sedan kan man alltid förklara det med världsmarknadspriser och sådana saker. Men faktum kvarstår: Sverige har mycket höga skatter på bensin och diesel.

Därtill har man fyllt på med en reduktionsplikt som överträffar EU-kraven något kopiöst. Dessutom kan dess miljönytta starkt ifrågasättas. Att driva upp priset på att avverka skog och koka olja på den är inte nödvändigtvis en briljant miljöåtgärd. Lite iblandning med rimliga proportioner kan säkert stimulera ny industri, nya produktionsätt och så vidare. Men lagom är bäst, brukar vi ibland säga i Sverige, och det kan vara någonting att ta till sig, Mikael Damberg. Det kanske gäller bränslepriser och sådant också.

Det är lite svårt att få ihop logiken i hur Socialdemokraterna och Mikael Damberg resonerar i de här frågorna. För de flesta av oss är det ändå bra att det lönar sig att arbeta. Den som skjutsar sina barn till och från fritidsaktiviteter, åker till sin mamma på äldreboendet, åker och hälsar på släktingar eller för den delen tar bilen och storhandlar – den personen gör ju att samhället funkade.

Om vi slutar göra de här sakerna slutar samhället funka. Då slutar vi ha någon form av livskvalitet och ha bra villkor. Om vi slutar ta bilen till jobbet, om vi slutar hälsa på mamma på äldreboendet, om vi slutar skjutsa våra barn till och från fritidsaktiviteter – vad blir vi då för land och folk? Hur kul blir det då att leva här? Hur bra kommer Sverige att funka över huvud taget? Men det har varit en utstuderad politik från Mikael Dambergs och regeringens sida att driva upp priserna så mycket att man helt enkelt inte har råd att göra detta.

Då tänker någon: Men så där elaka kan väl ändå politiker inte vara? Jo, faktiskt. Precis så är det. Ifall folk fortfarande har råd att göra de här sakerna spelar ju skattehöjningarna ingen roll för det man vill åstadkomma. Det Mikael Damberg vill åstadkomma är att man inte ska ha råd att göra detta. Det ska vara för dyrt att ta bilen till jobbet. Man ska inte ha råd att ta bilen och hälsa på mamma på äldreboendet. Man ska inte ha råd att hämta barnen efter fritidsaktiviteten. Om man fortfarande har råd spelar ju skattehöjningen ingen roll över huvud taget, för då fortsätter man göra samma sak.

Fru talman! Själva idén är alltså att folk inte ska ha råd att göra de här sakerna, som får samhället att funka. Då tänker någon: Men det där kan ju ändå inte inträffa! Jo, och det är precis det som nu har inträffat. De senaste dagarna har tidningarna varit fulla av vittnesmål av människor som sagt upp sig från sina jobb för att det inte längre är lönsamt att åka dit och föräldrar vars barn inte längre kan delta på sina fritidsaktiviteter för att de inte har råd att skjutsa dem. I stora delar av Sverige går det inte tunnelbana, Mikael Damberg. Man är helt beroende av bilen.

Det här har lett in Sverige i en situation där hushållen är extremt pres-
sade och där ekonomin i sin helhet förlorar stort. Det återkommer jag till.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Anf. 44 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi möter just nu orimliga priser på bensin och diesel. Vi ser det varje dag. I dag ökade dieselpriiset med över 1 krona vid pump. För några dagar sedan minskade det med någon krona. Alla de här fluktuationerna upp och ned – mest upp tyvärr – har att göra med att priset på råolja har stigit internationellt och i Europa. Det driver nu upp våra bränslepriser i Sverige till en sådan nivå att vi måste vidta åtgärder.

Därför har jag presenterat ett åtgärds paket – inte bara med en åtgärd, utan med åtta olika åtgärder. Paketet är kraftfullt på kort sikt men också på längre sikt. På kort sikt sänker vi skatten på diesel och bensin ned till EU:s miniminivå för dieselbeskattning. Sänkningen är 1,30 kronor plus de 50 öre som är på gång, det vill säga totalt 1,80. Sedan gör vi en särskild drivmedelskompensation för privatpersoner som äger en bil. Det blir 1 000 kronor i plånboken. För dem som bor i stödområden på landsbygden och i glesbygden – de behöver bilen ännu mer – blir det 1 500 kronor i plånboken. Vi ger en ytterligare kompensation för folk som har råd att ställa om och köpa elbilar. I framtiden kommer vi att behöva ställa om till elbilar, så att vi minskar beroendet av fossila bränslen i systemet.

I går presenterade vi dessutom en reformering av reseavdraget, den största sedan reseavdraget infördes. Det är en stor satsning, en miljardsatsning, på att förbättra nivåerna. De flesta vet att det ungefär motsvarar 18,50 i dag. Vi höjer till 25 kronor för att människor ska ha råd att ta bilen till och från jobbet i hela landet. Vi förändrar också reseavdragssystemet så att det får ännu mer av en glesbygdsparameter än vad som varit fallet tidigare. Detta ligger i linje med vad samtliga riksdagspartier har sagt: att vi ska införa ett avståndsbaserat reseavdrag i Sverige. Vidare pausar vi reduktionsplikten, tidigare lägger utvärderingen av reduktionsplikten och pausar bnp-indexeringen inför årsskiftet.

Det här är ett helt paket av åtgärder. Varför behövs de? Jo, därför att vi har en orimlig situation i dag. Problemet tycker jag är att Moderaterna nu lägger fram ett förslag som de vet inte kommer att gå att genomföra. Det är lite jobbigt. Man lurar svenska folket att det går att genomföra en skattesänkning som bryter mot EU-direktivet om minimibeskattnings. Vad säger man till de människor som nu tror att det kommer att bli 5 kronor billigare vid pump om det inte går att göra? En svensk regering och en svensk riksdag kan inte bryta mot EU-regler. Gör vi det får oljebolagen betala böter vid pump. Då blir det ännu dyrare för människor att tanka. Så kan vi inte ha det.

Jag menar att det kan vara oklokt att lägga alla ägg i en korg och räkna med att 27 medlemsländer i EU ska tycka att det nu är dags att ändra energiskattedirektivet, som man har förhandlat om i EU sedan 2014 och inte blivit överens om. Det kanske är ett lite högt risktagande att säga att det kommer att ske på någon vecka eller en månad. Vi måste göra insatser här och nu för hushållen. Det paket jag har presenterat ger mer pengar i plånboken för hushållen än Moderaternas paket med en tremånadersskattesänkning på bensin och diesel.

Svar på
interpellationer

Anf. 45 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Regeringen har pratat, men har inte levererat några förslag till riksdagen. Det finns inga andra förslag på riksdagens bord än det som Moderaterna har tagit fram. Det låter mycket från regeringen. Man har presskonferenser och pratar om det ena och det andra man ska göra. Vi har sagt från Moderaternas sida att när regeringen får det här på plats och kommer med något till riksdagen ska vi titta på det. Men än så länge har regeringen inte lyckats med detta. Det är viktigt.

Fru talman! Finansministern säger att detta inte går att genomföra. Låt mig då berätta hur det gått med den första av de fyra punkterna i Moderaternas förslag, det vill säga att sänka skatten här och nu ned till energiskattedirektivets miniminivå. Det var inte möjligt att göra det förrän först den 1 juni, fick vi veta, fru talman. Det var det snabbaste möjliga. I går var jag och vår jurist från Moderaterna på Finansdepartementet och pratade med finansministerns statssekreterare. Helt plötsligt gick det att göra det en månad tidigare, när vi förklarade hur. Det går att göra saker om man vill, fru talman och åhörare, i stället för att stå vid sidan och klaga och hellre berätta att det är svårt att göra saker än lägga manken till och göra sitt jobb.

Fru talman! Tysklands finansminister gick i förmiddags ut och meddelade att man vill få ned priset med 4 kronor litern vid pump eftersom det blivit alldeles för dyrt, oändligt dyrt. Nu är min tyska inte bra, men ungefär så sa han. Tyskland har redan nästan 5 kronor billigare diesel vid pump än vad Sverige har. Där man vill diskutera lösningar för att få ned priset vid pump. I Österrike, fru talman, har alla partier i parlamentet samlats för ett förslag som liknar Moderaternas.

Andra länder i Europa är lika plågade av de höga drivmedelspriserna trots att de många gånger ligger 5–8 kronor lägre i utgångsläget.

Om finansminister i stället för att lägga tid och energi på att förklara hur svårt det är åker ned och gör jobbet tillsammans med de andra i Europa som också plågas av de höga priserna skulle det kunna gå att hitta vänner som vill göra samma sak.

Detta skulle jag vilja att finansministern gjorde i stället för att stå här och berätta att saker och ting är omöjliga. Vi visar ju gång på gång att det är faktiskt är möjligt när man verkligen vill. I går gjorde vi det på Finansdepartementet tillsammans med finansministerns egen statssekreterare. Då gick det att göra en månad tidigare.

Jag kan tala om att två kronor litern vid pump en månad tidigare kommer att göra stor skillnad för många hushåll. Men vi skulle vilja få många saker på plats mycket tidigare.

Fru talman! Det är jättesvårt att lägga fram realistiska och genomförbara förslag på detta område. Det ska ge finansministern. Den folkliga debatten förenklas ibland, och vi sitter låsta mellan olika EU-direktiv såsom energiskattedirektiv och momsdirektiv. Vi har också gett bränslebolagen orimliga förutsättningar vad gäller inblandning. Detta har tillsammans blivit en giftig mix som har gett väldigt höga priser för hushåll och företag.

Moderaterna har samlat fem av riksdagens åtta partier, och i stället för att debattera hur svårt det är skulle jag vilja att vi sätter oss tillsammans och genomför Moderaternas förslag så att vi så snabbt som möjligt får ned priset med 5 kronor litern vid pump.

Andra länder och andra finansministrar i Europa är på väg. Det borde vara fullt möjligt även i Sverige – om man verkligen vill.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Anf. 46 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag tycker att det är bra när människor tar bilen och åker till jobbet. Jag tycker att det är bra när människor tar bilen och skjutsar och hämtar sina barn på fritidsaktiviteter. Jag tycker att det är bra när man tar bilen och hälsar på sina föräldrar på äldreboendet, och jag tycker att det är bra när man tar bilen och åker och handlar – helt enkelt när man lever sitt liv, gör rätt för sig och bidrar till andra.

Därför har jag under lång tid drivit på för att vi ska sänka drivmedels-skatterna i Sverige. De har nämligen mycket liten positiv effekt på miljön på de höga nivåer där de är, men de har mycket stor och plågsam inverkan på människors vardag och hushållsekonomi.

Eftersom jag har drivit denna fråga länge mot Mikael Damberg och andra socialdemokrater kan jag inte låta bli att notera de nästan komiska försvarstalen för varför man inte vill sänka skatten på drivmedel.

Först lät det ungefär så här: Jag vill inte. Okej, det var ju klart och tydligt. Socialdemokraterna vill inte sänka skatten, för det tillhör inte partiets idé om hur samhället ska skötas.

Sedan, när man upptäckte att rätt många ville sänka skatten för att de ville ha lite pengar kvar i plånboken efter att de tankat, dök Mikael Dambergs nästa försvarslinje upp: Jag kan inte.

Varför kunde han inte? Jo, allt var Miljöpartiets fel. Miljöpartiet satt ju i regeringen, och alla visste att Miljöpartiet inte ville sänka drivmedels-skatter. Socialdemokraterna kanske ville sänka skatten men kunde inte på grund av det.

Sedan avgick Miljöpartiet från regeringen eller fick sparken eller hur det nu var. Då fanns inte det skälet kvar, så varken jag vill inte eller jag kan inte höll längre.

Nu hör vi i stället från Mikael Damberg: Jag får inte.

Det har alltså gått från jag vill inte till jag kan inte till jag får inte. Detta kan bara sammanfattas som en enda stor ovilja att vidta åtgärder på detta område, vilket ligger väl i linje med de besked vi har fått från socialdemokratiska regeringar under rätt lång tid. Vi ångrar inget, har varit en princip från den socialdemokratiska regeringen. Vi såg det inte komma, har också varit en paroll från regeringen. Men många av oss såg faktiskt de höga bränslepriserna komma och vilken inverkan det skulle ha på svenska hushåll.

Det är ju inte bara Dambergdyrt att tanka. Jag har respekt för att man kan ha olika stort intresse för ekonomi och att man kan vara engagerad i något annat. Mikael Damberg har till exempel varit jätteengagerad i att avveckla svensk kärnkraft. Jag tror att Mikael Damberg är den enda som har beskrivit svensk kärnkraftsavveckling som en seger för demokratin. Mikael Damberg skakar på huvudet, men alla kan googla fram pressmeddelandet från Mikael Damberg där han beskriver det som en seger för demokratin att avveckla kärnkraften. Men det blev i stället en seger för exempelvis dem som vill fylla på Putins krigskassa. Det var det också många som såg komma.

De höga drivmedelskostnaderna påverkar inte bara priset vid pumpen, Mikael Damberg. Det är så mycket annat som också blir Damberdyrt när

Svar på
interpellationer

man väl har förstört energi- och bränslemarknaden. Detta slår mot dem i samhället som har de minsta marginalerna eller bor med största avstånden. När det bli mycket dyrt med transporter, hur blir det då för pensionärer i glesbygdskommuner med en Ica- eller Konsumbutik? Då blir det givetvis dyrt att handla.

Höga drivmedelskostnader är ett jätteproblem för de människor som dagligen behöver bilen, men det är också ett stort konkurrensproblem för hela landet. Det gör det dyrt och svårt att leva i vårt avlånga land, och värst drabbas de människor som har minst marginal i sin ekonomi.

Låt oss nu sätta stopp för detta Dambergdyra Sverige.

Anf. 47 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag väljer nog att mest kommentera Edward Riedls inlägg på grund av hans något mer konstruktiva diskussionston i debatten.

Det här med med skatter, juridik och EU-regler är komplext på riktigt, och därför kan jag inte lägga fram förslag som jag inte får lägga fram. Jag måste följa lagar och regler. Skatteverket kommer inte att implementera något som strider mot EU-direktiv. Myndigheternas generella princip är att inte bryta mot EU-regler.

Då är det väl bra att vi är överens om att temporärt sänka skatten på diesel och bensin till EU:s miniminivå.

Det vore bra att diskutera om riksdagen kan snabba på sina processer. Vi har lagt fram ett förslag utifrån de delningsprocesser som vanligtvis finns i riksdagen. Men om riksdagen kan ställa in plenifria veckor eller få alla partier att köpa en kortare delningstid har regeringen inget problem med det. Men regeringen kan inte avgöra hur riksdagen behandlar dess förslag; det måste riksdagen själv fatta beslut om.

Vi har velat få dessa förändringar på plats så snabbt som möjligt. Jag har presenterat en palett av åtgärder för att vi inte ska hamna i en situation där hushållen inte får pengar i plånboken för de kostnader som uppstått. Därför har vi kompletterat skattesänkningen med en drivmedelskompensation och lagt fram förslag om att förändra reseavdraget.

Jag delar bilden att detta är en internationell fråga och att många länder nu tittar på vägar framåt. Jag träffade dock Tysklands finansminister för några dagar sedan, och då hade han inga planer på att bryta mot EU-reglerna i energiskattedirektivet. Han tittade också på olika sätt att stödja hushållen, precis som vi gjorde med drivmedelskompensationen. Han har kanske en annan konstruktion, men han föreslår inte att man ska kringgå EU:s skattedirektiv – i alla fall gjorde han inte det för några dagar sedan när jag talade med honom.

Niklas Wykman påpekar att de som framför allt drabbas av detta är de som behöver bilen och har låga inkomster. De med högst inkomster klarar sig alltid, för de har råd att lägga mer pengar på diesel och bensin. Dem är det alltså inte mest synd om, även om de också drabbas av detta. Därför är det viktigt att vi i detta paket förbättrar för den grupp som inte har fått några förbättringar på länge, och det är de fattigaste barnfamiljerna.

Jag hoppas därför att riksdagen ställer sig bakom detta, för det är den grupp vi inte har förbättrat det ekonomiskt för under de senaste åren och som kan vara väldigt beroende av bilen i sin vardag.

Vi kommer även att lägga fram ett förslag för att förbättra för de fattigaste pensionärerna. Det har låtit på Moderaterna som att ni vill motarbete

det och stoppa förslaget. Jag hoppas verkligen inte det, för med stigande bensin- och dieselpreiser och stigande livsmedelspriser är det ännu viktigare att vi förbättrar för de sämst ställda pensionärerna så snabbt som möjligt.

Vi kommer att lägga fram ett förslag som innebär en rejäl förbättring för de sämst ställda pensionärerna från och med augusti. Jag hoppas verkligen att riksdagen kan samla en majoritet för detta, för det vore väldigt olyckligt om de som har svårast att klara denna situation inte skulle få den här kompensationen nu.

Anf. 48 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Som jag sa i mitt senaste inlägg är det komplicerat på riktigt. Det är därför som man måste göra det regeringen säger, fru talman, nämligen vända på varje sten och sätta Sveriges intressen först. Men till skillnad från regeringen och dess retorik har Elisabeth Svantesson och Moderaterna gjort detta, det vill säga vänt på varje sten, satt sig tillsammans med Peder och Bränsleupproret och lyssnat på dem, satt sig ned med bränslebolagen och även pratat med myndigheter, jurister och experter för att få fram ett förslag som snabbt ska kunna få ned priset vid pump. Det är ett förslag som har likheter med dem som finns i andra delar av Europa just nu. Delar av det som Moderaterna har föreslagit kommer också att föreslås av andra länder. Det vill säga: Vänd på varje sten, och sätt Sveriges intressen främst!

När det gäller kortad tid är det inte riksdagen som är det primära problemet, fru talman, utan det är att regeringen vill ha väldigt lång tid på sig för att få fram förslaget. Det är nu nedkortat, och bland annat har en remisstid minskats från tre till två veckor. Nu står finansministern och skakar på huvudet, fru talman, men det är faktiskt vad som har hänt. När regeringen kortar ned remisstiden blir det möjligt för riksdagen att hantera det så att vi kan få det på plats den 1 maj.

Jag vill säga att pensionärer som har jobbat ett helt liv i Sverige alltid kommer att tjäna mer med Moderaternas politik än med Socialdemokraternas, för de stora förbättringarna sker för människor som inte har arbetat så mycket. Det är de stora förbättringarna jämfört med Socialdemokraternas förslag.

Jag vill också säga ett stort tack till Peder och många andra från Bränsleupproret som har kommit hit. Jag vet att ni har rest väldigt långt. Ni har stor påverkan på det som sker här inne. Gör er ingen annan bild av hur det faktiskt ser ut! Regeringen har anklagat er för att vara tomma konton, men ni har visat att det långt ifrån är så.

Fru talman! Jag tackar finansministern för debatten.

Anf. 49 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag är nationalekonom, och då kan man ibland gilla att krångla till saker i onödan. Men man kan också göra saker och ting väldigt enkelt. Jag funderar på hur det kan låta om ett barn till ett socialdemokratiskt statsråd eller en minister ska förhandla om veckopengen där hemma. Då kanske barnet får beskedet: "Du ska få 200 kronor mer i månaden, och samtidigt ska jag belägga ditt rum med 300 kronor i hyra." Barnet går och funderar en stund och kommer till slutsatsen: "Men då har jag ju förlorat 100 kronor." Men det tycker givetvis inte det socialdemokratiska statsrådet, som troligtvis ser en stor vinst i att agera på det sättet.

Det är väldigt svårt att få ihop eller förstå logiken i hur man kan vara nöjd med en situation där man har höjt skatterna så mycket att man är tvungen att fundera över om man måste höja bidragen för att folk ska ha råd att betala skatterna.

Kan det möjligtvis uppstå någon form av ineffektivitet eller problem när staten först ska ta in mer pengar än vad folk har råd att betala för att i nästa steg betala tillbaka genom bidrag till befolkningen, som sedan ska betala in det igen genom skatter som är högre än vad de egentligen har råd att betala och sedan få ytterligare bidrag för att ha råd att betala och så ska det fortsätta så? Är det någon som kan tänka sig att det kanske inte blir så effektivt när man gör på det sättet, att det kanske försvinner kronor i onödan till byråkrater och myndigheter någonstans på vägen?

Det är ju ändå så att det lättaste sättet att få hushållen att inte lida av väldigt höga bränsleskatter är att helt enkelt sänka dem. Jag har jobbat flera år på Finansdepartementet och förstår faktiskt inte alls vad Mikael Damberg menar. Varför skulle det vara inskrivet i EU-lagen att Sverige ska ha dyrast bränsle i Europa? Det är det nämligen inte.

Anf. 50 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! De som lyssnar på denna debatt kan få ett närmast schizofrent intryck av Moderaterna. Den ena moderaten står och säger att det är lite komplicerat och svårt, medan den andra moderaten säger att det är plättlätt och inga problem. Det är ju två helt olika bilder av verkligheten, men tyvärr tror jag att Edward Riedl har mycket mer rätt än Niklas Wykman i beskrivningen av hur verkligheten ser ut.

Jag har presenterat ett stort åtgärdsprogram, på kort sikt 13 miljarder kronor för olika insatser för att stötta det svenska folket nu när det är stora prisökningar på bensin, diesel och el. Det handlar om att sänka dieselskatten till EU:s lägsta nivå. Där verkar vi vara överens. Det jag har uttryckt mig lite hårdare om är när man beskriver det som att det går att sänka skatten mer. Det är inte sant, och denna debatt har lite grann visat hur Moderaterna backar runt det.

Man kan fundera på om man kan kompensera hushåll på andra sätt, och det är exakt vad vi har föreslagit genom en särskild drivmedelskompensation till hushåll som äger en bil. Om man jämför med Moderaternas temporära skattesänkning på tre månader ser man att vårt paket faktiskt ger mer pengar till ett genomsnittligt hushåll än vad Moderaternas paket gör.

Jag tycker alltså att man ska vara lite flexibel i detta läge och se på vilken väg framåt som ger hushållen mer pengar i plånboken för att hantera denna situation. Sedan måste vi också långsiktigt göra oss mindre beroende av rysk olja och gas i Europa. Detta är viktigt. Kriget har visat att priserna sticker i väg om vi fortsätter att vara beroende på det sätt som vi är. Därför har vi unika tillgångar i Sverige, också i form av svensk skog, som gör att vi kan tillverka vårt eget biodrivmedel och göra oss oberoende av Ryssland. Detta skapar jobb och tillväxt i hela landet, och det är väldigt viktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 51 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Boriana Åberg har frågat landsbygdsministern dels om statsrådet anser att Sverige har överimplementerat EU:s artskyddsdirektiv och vilka åtgärder statsrådet är beredd att vidta för att inte hindra svenska skogsägare från att bedriva rationellt skogsbruk, dels om statsrådet är beredd att vidta åtgärder, och i så fall vilka, för att försvara den grundlags-skyddade äganderätten.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill börja med att säga att det är en problematisk situation som har uppstått, framför allt för att den skapar oro och osäkerhet kring vad som är tillräcklig hänsyn i samband med skogsbruk. Bakgrunden är inte några förändringar i den svenska lagsstiftningen utan nya rättsfall kring EU-regler-na om artskydd som gäller sedan länge i Sverige och hela EU.

Sverige är ett skogsland, och skogen utgör en ryggrad till mycket i vårt samhälle, både för ekonomin och för klimatomställningen. Det ska inte råda otydligheter om huruvida skogsägare får avverka sin skog eller ej. Därför är det viktigt att vi agerar för att minska den osäkerhet som nu har uppstått.

Den problematik som vi diskuterar är inte ny utan har uppmärksam-mats av myndigheter och domstolar sedan en tid tillbaka och fanns med som en punkt i januariavtalet. Regeringen tillsatte i enlighet med januari-avtalet en utredning i maj 2020. Artskyddsutredningen lämnade i somras sitt betänkande till regeringen. I utredningen finns analyser och förslag som rör de frågor som diskuteras kring artskyddet just nu.

Regeringen arbetar nu aktivt med vad som behöver göras både utifrån EU-domstolens dom förra våren och förslagen i *Artskyddsutredningen*. Detta är ett arbete som regeringen prioriterar högt.

Det är regeringens utgångspunkt att det ska vara möjligt att uppnå såväl målen för skogspolitiken som riksdagens miljömål om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv och att samtidigt leva upp till våra EU-rättsliga och internationella åtaganden. Även skyddet för arter och bevarande av biologisk mångfald är i detta sammanhang ett viktigt allmänt intresse.

Regeringen avser mot bakgrund av vad jag nyss sagt att initiera ett an-tal åtgärder i syfte att minska osäkerheten och hantera den problematiska situation som uppstått.

Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag ställde min interpellation till landsbygdsminister Anna-Caren Säterberg för att jag anser att skogsbruket är en näring med mycket stor betydelse för landsbygden. Jag tycker fortfarande att lands-bygdsministern skulle ha besvarat mina frågor. Det är frågor som oroar många skogsägare som hindras från att bedriva rationellt skogsbruk.

Ännu värre är det att regeringen gång på gång ger sig på den grund-lagsskyddade äganderätten. Att lägga ansvaret på markägaren att ta reda på vilka arter som finns i skogen och ta hänsyn till varje fågel på individ-nivå är ett effektivt sätt att frånta skogsägarna rätten att bruka sin egen skog.

Men jag tackar miljöministern för svaret. Det är inte varje dag som man får ett svar där en representant för regeringen rakt av erkänner att den politik som förs mot skogsägare är helt fel och att bot och bättring är på gång. Det ska miljöministern ha en eloge för.

Men vad miljöministern än säger har alla skogsägare fått besked från Skogsstyrelsen, och detta besked är tydligt.

Skogsstyrelsen generaldirektör säger: Det har funnits många oklarheter om hur artskyddsförordningen ska tillämpas, men i och med de vägledande domarna är det tydligt vad som gäller. Men det är också tydligt att detta får orimliga konsekvenser.

Skogsstyrelsens generaldirektör berättar således för Sveriges skogsägare att detta får orimliga konsekvenser. Detta kan ses som ett rop på hjälp, eftersom generaldirektören vidare säger att politiken sitter på lösningen.

Miljöministern säger att regeringen arbetar aktivt med det som behöver göras. Detta betyder att problemet inte är löst. Detta innebär också att skogsägare kommer att pausa all skogsvård utom röjning och plantering i väntan på ett tydligare besked. Ingen skogsägare vill nämligen riskera att bli åtalad för miljöbrott.

Så vad händer när skogsägare avstår från avverkning? Industrin behöver löpande tillgång till virke. Sågverk, bioraffinaderier och andra företag som är beroende av produkter från skogsbruket tvingas stoppa sin verksamhet. Detta kan komma att leda till brist på hygienprodukter, exempelvis toalettpapper. Särskilt nu när produktionen av skogsråvara i Europa har minskat betydligt på grund av Rysslands krig mot Ukraina kan bristen på virke och hygienprodukter bli riktigt akut.

Konsekvenserna kan bli ännu större än så. Vid brist på produkter från skogen kan Sveriges handelsbalans vända till underskott, vilket påverkar Sveriges ekonomi negativt. Med en pågående flyktig kris, enorma behov för upprustning av försvaret och de extrema elpriserna och drivmedelspriserna behöver Sveriges ekonomi inte några ytterligare bakslag.

Anf. 53 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar Borian Åberg för en väldigt relevant interpellation. Jag vill dock inledningsvis understryka att frågan om artskyddet och artskyddsförordningen ligger på klimat- och miljöministerns bord. Det är därför det är jag som besvarar interpellationen.

Regeringen ger sig inte på skogsägarna här. Det är inte regeringen som har förändrat någonting, vilket jag också var tydlig med i mitt svar. Det som har skett är att det har kommit ett antal europeiska domar på EU-nivå som myndigheten sedan naturligtvis är tvungen att tolka för att se hur detta ska införlivas i det svenska sättet att tolka direktivet. Det var denna tydlighet som kom från Skogsstyrelsen och som regeringen också har agerat på.

Jag har varit väldigt tydlig med att vi ser att det är en djupt problematisk situation som har uppstått med en oro och en osäkerhet för våra 320 000 skogsägare. Därför har jag också sett till att agera så skyndsamt som en regering någonsin kan göra i ett sådant här fall. Det är något som vi arbetar intensivt med.

Regeringen har nu sagt att vi kommer att ändra i artskyddsförordningen, eftersom det är det som går absolut snabbast, i första hand så att bestämmelserna om artskydd i fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet

införlivas var för sig så som de uttrycks i respektive EU-direktiv. Detta kommer att klargöra situationen för Sveriges skogsägare. De har också uttryckt sin uppskattning över regeringens snabba agerande.

Jag kommer också att ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram vägledningar och strategier för hur de som arbetar i skogen praktiskt ska kunna ta hänsyn till enskilda arter och samtidigt få ekonomi i sina verksamheter.

Under våren kommer jag, vilket jag har varit ute och talat om, att bjuda in till ett bredare möte med både skogsnäringen och representanter från den ideella sektorn för att öppet och gemensamt diskutera hur vi långsiktigt ska kunna kombinera naturvård med ett hållbart svenskt skogsbruk.

Detta är viktiga frågor, och jag tycker att det verkligen vore önskvärt med en bred samsyn mellan skogsnäringen och representanter för den ideella sektorn kring vägen framåt.

En åtgärd som regeringen nu också kommer att vidta och som är på lite längre sikt är att se över miljöbalken och artskyddsförordningen i de delar som *Artskyddsutredningen*, som jag berättade om i mitt svar, och remissutfallet ger anledning till.

Regeringen agerar alltså snabbt. Detta kommer att innebära att svenska skogsägare kommer att kunna känna sig trygga med på vilket sätt de kan avverka skogen. Och detta är ett klart besked.

Som jag också sa inledningsvis är den svenska skogen av ytterst stort värde för Sverige som land, både ur ett miljömässigt perspektiv naturligtvis och som en tillgång för hela Sverige och för svensk ekonomi.

Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för detta. Hon säger att skogsägare har uttryckt sin uppskattning. Det är inte den uppfattning som jag har fått. De skogsägare som jag har kontakt med hyser djup misstro mot regeringens handlingskraft. De känner sig utpekade, bland annat från Skogsstyrelsen, som någon storts potentiella miljöskurkar.

Alla skogsägare som jag har haft kontakt med instämmer i att biologisk mångfald är viktig. Det är just skogsägarna som är mest måna om att den ska bevaras. Som ägare bryr man sig om det som man har skapat. Ofta ärvs skogen från en generation till en annan och förknippas med en familjs eller släkts historia. Men skogen ger också försörjning och arbetstillfällen. Detta måste respekteras.

Fokus måste ligga på att bevara hotade arter. Man ska sträva efter att minimera skadorna. Men det ska också vara möjligt att bedriva skogsbruk.

Det går ingen nöd på fåglarna i de svenska skogarna. I dag finns det faktiskt närmare 15 miljoner fler fåglar än för 20 år sedan.

Jag skulle vilja rekommendera miljöministern att titta på Skogsstyrelsens hemsida. Där står det fortfarande, trots allt det som ministern anförde nyss, att om skogsägaren inte har full koll på allt kan Skogsstyrelsen begära ytterligare undersökningar och utredningar. Detta riskerar att slå mot just de mindre skogsägarna – ju mindre areal, desto större kostnader per hektar. Mindre aktörer har inte råd att anställa egna utredare eller ekologer. De har inte heller råd att köpa en undersökning för ett par hundra tusen kronor från en miljökonsult. Och om någon mot förmodan skulle ha råd med det skulle kostnaden för utredningen sannolikt överstiga nettointäkt-

en, eftersom en normal avverkning i privatskogsbruket omfattar cirka två hektar.

Hälften av svensk skogsmark ägs av småägare, och 60 procent av virket från svensk skog kommer från privat, familjeägd skog.

Jag förstår inte: Miljöministern står här och berättar om de goda intentionerna, men de facto ger man sig på de små företagen. Och varför för regeringen över huvud taget en så landsbygdsfientlig politik? Människor och företag på landsbygden lider redan svårt av de höga drivmedelspriserna och elpriserna. De behöver inte ytterligare regleringar och administrativa bördor.

Paradoxalt nog innebär Skogsstyrelsens bestämmelser att de stora skogsbolagen – till exempel det statligt ägda Sveaskog, som har stora interna resurser och historiskt även ovanan att avverka hundra hektar på ett bräde – kan fortsätta avverka. Är det verkligen regeringens intention?

Anf. 55 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag skulle verkligen önska att Borian Åberg lyssnade på vad jag säger. Jag har både i medier och nu under denna interpellationsdebatt framfört bakgrunden till den tolkning som ansvarig myndighet har tvingats göra med anledning av de EU-domar som finns.

Det är naturligtvis inte heller min roll, eller ens möjligt för mig som minister och statsråd i Sveriges regering, att gå in och styra vad enskilda myndigheter skriver på sina hemsidor. Det är inte riktigt så det fungerar. För min del handlar det naturligtvis om att ha armlängds avstånd till de självständiga myndigheterna men att använda de verktyg jag har för att undanröja den eventuella osäkerhet eller oklarhet som de nya EU-domarna nu har gett upphov till.

Detta gör regeringen på snabbaste möjliga sätt just nu, med respekt för de lagar och regler som gäller i Sverige. Vi går in och ändrar i artskyddsförordningen. Saken kommer att kunna vara klarlagd innan sommaren. Vi ger relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram vägledningar och strategier för hur de som arbetar i och med skogen praktiskt ska kunna ta hänsyn till enskilda arter och samtidigt få ekonomi i sina verksamheter.

Jag sa också precis att jag kommer att bjuda in till ett bredare möte med skogsnäring och ideella aktörer, just för att jag och Socialdemokraterna ser vikten av långsiktiga spelregler för Sveriges viktiga skogsnäring – naturligtvis kombinerat med det så viktiga artskyddet och EU:s naturvårdsdirektiv, som syftar till att hejda förlusten av biologisk mångfald.

Skyddet för arter och bevarandet av biologisk mångfald är också ett otroligt viktigt allmänintresse, och de här två delarna måste balanseras mot varandra. Det är det som hela den svenska skogspolitiken går ut på: både det så kallade produktionsmålet, att man ska kunna bruka vår skog, och miljömålet, som inkluderar den biologiska mångfalden. Detta är jämställda mål i den svenska skogspolitiken.

Sedan är självklart skyldigheten för den som bedriver skogsbruk att skaffa sig sådan kunskap som behövs för att skydda miljön mot skada viktiga. Många markägare i dag har god kunskap om sin skog, det vet vi. Men det behöver också bli tydligare vilken kunskap som krävs vid olika skogsbruksåtgärder. Där nämnde jag också att vi på kortare sikt kommer att se till att den typen av vägledningar och strategier kommer fram och finns för att stötta dem som brukar vår skog.

Sammanfattningsvis: Vi värnar den svenska skogen. Vi värnar dess otroligt viktiga miljömässiga uppgift men också den enorma tillgång som den svenska skogen är för Sverige som land. Inte minst är den otroligt viktig för att vi ska klara klimatomställningen.

När det gäller drivmedelspriserna tror jag att svenskar som bor på landsbygden är betjänta av politiker som inte lägger fram populistiska förslag som är ogenomförbara, som Moderaterna har gjort.

Anf. 56 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Vi har en ond cirkel här. Myndigheten skyller på politiken, och ministern hänvisar till att vi har självständiga myndigheter, vilket är sant. Men man ska inte förringa att problematiken uppmärksammades redan 2016 av både Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. Inget hände dock. Grundproblemet är att Sverige har överimplementerat direktiv från EU.

I teorin har vi en regering som säger sig vilja att det ska fungera så smidigt som möjligt för skogsägarna. Förändringar sägs också vara på gång. Men i praktiken har vi fortfarande ett stort hot mot svenskt skogsbruk. Skogsstyrelsens krav, som fortfarande gäller, ställer till väldigt stora problem för skogsägarna med höga kostnader och stora administrativa bördor utan att det gynnar vare sig arterna eller den biologiska mångfalden.

I den svenska artskyddsförordningen blandar man samman bestämmelser om hotade arter med skydd för fåglar, och så går man betydligt längre än vad EU-lagstiftningen kräver. Man har gjort en så kallad guldplättering av direktivet. Men resultatet ger varken guld eller gröna skogar.

Jag vill ställa en sista fråga till ministern, eftersom min talartid snart går ut: Kommer regeringen att införa den ordagranna lydelsen i EU:s fågeldirektiv så att man kan undvika de misstag som gjorts hittills?

Anf. 57 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag sammanfattar igen vad jag nu har sagt i flera inlägg.

Bakgrunden till den problematik som har uppstått är inte några förändringar i svensk lagstiftning utan nya rättsfall kring EU-reglerna om artskydd, som sedan länge gäller i Sverige och i hela EU.

Sverige är ett skogsland. Skogen utgör en ryggrad för mycket i vårt samhälle, både ekonomin och klimatomställningen. Därför är det viktigt att vi agerar, vilket regeringen har talat om att man har för avsikt att göra. Vi har gjort detta väldigt skyndsamt. Vi avser att ändra i artskyddsförordningen, i första hand så att bestämmelserna om artskydd i fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet införlivas var för sig. Det kommer att innebära att vi undanröjer den osäkerhet som många skogsägare nu har upplevt.

Vi kommer också att ta fram vägledningar och strategier för att stötta Sveriges skogsägare och dem som brukar och verkar i vår skog. Jag kommer att bjuda in till ett bredare möte med skogsnäringen och representanter för den ideella sektorn för att öppet och gemensamt diskutera hur vi långsiktigt ska kunna kombinera naturvården med ett hållbart svenskt skogsbruk.

Det är den socialdemokratiska hållningen, och det är också regeringens hållning. Jag har nu understrukt detta flera gånger.

Vi kan inte vara populisterna och köra över våra myndigheter. Som politiker måste vi agera inom de ramar vi har och med de verktyg som står till vårt förfogande – till exempel, som Borian Åberg nämnde tidigare, när

det gäller de drivmedelspriser som nu skenar. Där lade Moderaterna i går fram ett förslag som är fullständigt ogenomförbart och lurar svenska folket att tro att det ska gå att sänka priset vid pump med 5 kronor. Enda möjligheten till att det skulle fungera är om vi skulle bryta mot EU:s energidirektiv, vilket vi inte kan göra som regering. Att göra så tycker jag vore populism.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:367 om den danska dumpningen utanför Falsterbonäset

Anf. 58 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Louise Meijer har frågat mig vilka initiativ jag har tagit och avser att ta med anledning av den danska dumpningen utanför Falsterbohalvön samt vad min bedömning är av huruvida dumpningen kommer att upphöra.

Arbetet med att skydda Öresunds marina ekosystem är högt prioriterat av regeringen. Det är av stor vikt att vi samarbetar med våra grannländer om sådant som på ett betydande sätt kan påverka vår gemensamma miljö.

Regeringen har tidigare genom min företrädare tydligt framfört synpunkter om brister i underlaget rörande Lynetteholmen och invänt mot valet av dumpningsplats för muddrade massor. Trots detta godkände folket byggnationen av Lynetteholmen, och de fysiska arbetena har inletts.

Sverige deltar aktivt i det samråd som fortfarande pågår om projektets gränsöverskridande miljöeffekter. Svenska myndigheter bevakar nu, utifrån sina expert- och ansvarsområden, bland annat miljöövervakningen av den pågående dumpningen av muddermassor.

Den första perioden av dumpning är planerad att upphöra den 31 mars i år för att återupptas i höst. Uppehållet är planerat av ekologisk hänsyn. Inför kommande dumpningsperiod ska miljöövervakningsprogrammet för dumpningen utvärderas och vid behov justeras. Dumpningens miljöeffekter och miljökontrollprogrammet diskuteras dock också nu under pågående dumpningsperiod.

I dessa diskussioner finns de svenska myndigheterna med, men det är den danska Miljøstyrelsen som är tillsynsmyndighet för dumpningen och tillhörande övervakning. Miljøstyrelsen har godkänt nuvarande övervakningsprogram, vilket bland annat anger under vilka förhållanden som dumpningen får ske. Det är också Miljøstyrelsen som ska godkänna eventuella ändringar i programmet.

Våra svenska myndigheter informerar kontinuerligt Regeringskansliet om läget, och jag planerar att tala med mina danska ministerkollegor om projektet i närtid.

Anf. 59 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Jag noterar att vi har en publik här i dag, och för att göra debatten lite mer begriplig och kanske rolig att lyssna på ska jag berätta vad det här handlar om.

Jag bor i södra delen av Skåne, och det är väldigt nära till Köpenhamn. I Köpenhamn har man tänkt bygga en konstgjord halvö. För att bygga den måste man ta upp en massa slam och sediment, som det kallas, från havsbotten. Då blir frågan för danskarna vart man ska göra av det här slammet och sedimentet. Var ska man lägga det?

Då har de fått den briljanta idén att sedimentet, det vill säga slam och orenheter som man nu muddrar upp från botten, ska dumpas två kilometer från Sveriges gräns nere i södra Skåne utanför något som heter Falsterbo.

Svenska myndigheter har sagt att den här dumpningen av det danska slammet kommer att få negativa effekter på den marina miljön i Öresund. Moderaterna i Skåne har regionalt, och även nationellt här i riksdagen, drivit på regeringen för att regeringen ska kunna stoppa den danska dumpningen så att den inte förstör vår fina havsmiljö. Det är det jag i dag frågar miljöminister Annika Strandhäll om.

Vad har hon tagit för initiativ för att med sin danska motsvarighet prata om det här problemet och se till att detta stoppas? Vad har hon gjort innan? Vad tänker hon göra nu?

Jag har inte fått något svar på de frågorna, utan det svar som jag har fått är: Jag planerar att i närtid ta kontakt med min danska motsvarighet. Men jag undrar när det ska ske, för detta är ett akut problem för oss skåningar. Den första dumpningsperioden har nämligen redan ägt rum.

Jag tror att om Finland hade sagt att de skulle börja bygga en konstgjord ö och dumpa sin skit två kilometer från Stockholms skärgård med risk för spridning in i skärgården och till stockholmarna hade nog regeringen minsann sett till att det blivit liv i luckan, kontaktat sina motsvarigheter i Finland och sagt att detta måste stoppas. Men tyvärr är det inte Stockholm detta gäller utan Skåne. Och då har Stockholm en tendens att titta åt andra hållet.

Vad jag vet har miljöministern inte kontaktat sin danska motsvarighet. Det jag undrar är när detta ska ske eftersom hon säger att hon i närtid ska göra detta. När tänker den svenska miljöministern från Socialdemokraterna kontakta den danska motsvarigheten för att få stopp på den danska skit som just nu dumpas två kilometer från våra skånska, fina kuster?

Anf. 60 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Louise Meijer, för en angelägen interpellation!

Till dem som lyssnar ska jag säga att verkligheten är den att den svenska regeringens ståndpunkt och i det här fallet oppositionens i form av Moderaternas åsikt och synpunkt över huvud taget inte skiljer sig åt. Det var lätt att få en bild när man lyssnade till Louise Meijer att det finns väldigt stora skillnader i synen på om det är lämpligt att anlägga Lynetteholmen där man nu gör det.

Redan innan det här påbörjades framfördes genom min företrädare Per Bolund våra synpunkter både skriftligen och muntligen till inte bara en utan två danska ansvariga ministrar för att vi ansåg att detta var olämpligt, att de miljökonsekvenser som våra myndigheter fortfarande står fast vid är en verklighet och att detta projekt inte borde bli av.

Samtidigt är Danmark ett suveränt land med danska medborgare, ett eget parlament och en egen regering, vilket gör att Danmark suveränt kan fatta beslut över sitt eget område. Det som Sverige då har att göra är att

använda de verktyg som vi har för att kunna påverka Danmark, vilket regeringen också har gjort.

Bland annat har vi inför beslutet i det danska folketinget, som riksdagen heter i Danmark, framfört tydliga synpunkter från Sverige genom vår dåvarande miljö- och klimatminister. Vi lyfte fram de svenska myndigheternas synpunkter, och statsrådet Bolund framförde att Danmark inte borde fatta beslut om att tillåta verksamheten innan dess att de svenska synpunkterna hade beaktats. Hanteringen av muddermassorna i projektet behövde lösas, tyckte vi, på annat sätt än genom dumpning i Køge Bugt.

Det här framfördes den 3 juni 2021 i ett bilateralt möte mellan Per Bolund och Danmarks miljöminister Lea Wermelin och transportminister Benny Engelbrecht.

Den 4 juni 2021 beslutade den danska riksdagen, folketinget, ändå om byggnationen av Lynetteholmen. Tillstånd för den har också getts av den danska miljöstyrelsen. De har också godkänt miljöövervakningsprogrammet. Dumpningen av massorna inleddes alltså.

Det vi har gjort är att vi har haft det samråd som vi som nation har rätt att ställa krav på, i enlighet Esbokkonventionen. Den innebär att det är en skyldighet för länder att samråda om projekt som kan ha betydande gränsöverskridande påverkan. Sverige har sedan dess genom våra myndigheter och experter, både skriftligen och muntligen, haft samråd. Nästa möte är planerat till den 5 april 2022. Det här pågår hela tiden.

Vi räknar med att den första dumpningen kommer att vara avslutad i slutet av mars. Jag har också tagit initiativ till ett möte i närtid med de båda danska ministrar som har det här ansvarsområdet. Ett brev har också gått iväg i dag.

Anf. 61 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Miljöministern säger att det inte finns någon skillnad mellan våra två partier i fråga om synen på dumpningen i Öresund. Må så vara! Men skillnaden är att det är Socialdemokraterna som sitter i regeringen och har möjlighet att kontakta sin danska motsvarighet. Det har inte Moderaterna. Vi önskar att vi hade det. Och vi gör det gärna om den nuvarande regeringen inte känner sig lämpad för uppgiften. Vi tar gärna över. Men det är regeringens och Socialdemokraternas ansvar att kontakta sina motsvarigheter på andra sidan.

Dessa verktyg har Socialdemokraterna inte använt. Man hänvisar till den regering som Miljöpartiet satt med i, och det var den miljöpartistiska ministern som tog kontakt med den danska motsvarigheten. Sedan Socialdemokraternas enpartiregering tillträdde har den ena ministern, Tomas Eneroth, sagt att Sveriges ministrar minsann inte ska ta den danska regeringen i örat. Det begär inte vi skåningar heller.

Vi begär däremot att Socialdemokraterna börjar se resten av landet. I Skåne har vi en mycket fin marin miljö. Vi har några av Sveriges finaste kuster. Varför bryr sig inte Socialdemokraterna om det skånska kustlandskapet? Det undrar jag. Varför kontaktar man inte sin danska motsvarighet och får stopp på den danska dumpningen som riskerar att leda till orenheter för badgäster och boende nere i Falsterbo under sommarmånaderna som kommer?

Jag tror att det helt enkelt beror på att man har accepterat att den danska dumpningen får ske. Det är så pass långt från Stockholm att man inte behöver bry sig. Så är det tyvärr även i många andra frågor. Man ser inte landet och de problem som finns i övriga delar av Sverige, utan man tittar bara enögt på de inbördes diskussioner man har på regeringsmötena och missar den stora delen av Sveriges befolkning.

Det är uppenbart att Socialdemokraterna inte bryr sig om den skånska havsmiljön. Det är mycket upprörande och tråkigt för mig som själv bor i Skåne och som badar vid de skånska kusterna och i Öresund. Jag måste därför ytterligare en gång ställa den skarpa frågan som bara har ett svar. Antingen har man tänkt ta kontakt, och då vet man när man tänker göra det, eller så har man inga sådana planer.

Jag frågar miljöministern en gång till: När tänker hon kontakta sin danska motsvarighet för att få ett stopp på dumpningen i Öresund?

Anf. 62 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Louise Meijer! Man kan inte annat än häpna över utvecklingen i Moderaterna. Jag står nu i den andra av två interpellationsdebatter där interpellanten från Moderaterna över huvud taget inte är saklig eller lyssnar på vad regeringen framför i form av fakta om kontakter som har tagits och om regeringens syn på frågan.

I stället står interpellanten i riksdagens talarstol och säger att Sveriges regering inte bryr sig om resten av landet och att Sveriges regering inte bryr sig om människor som bor i södra Sverige. Tror inte Louise Meijer att Socialdemokraterna har några väljare i södra Sverige, att vi har några företrädare som kommer från södra Sverige eller att vi har något partiarbete i södra Sverige?

Det är ett häpnadsväckande påstående i en debatt som handlar om en väldigt seriös fråga. Louise Meijer har använt interpellationsdebattverktyget, som är till för att ställa regeringen till svars i en fråga, och jag försöker svara.

Jag har varit väldigt tydlig med att vi från svenskt håll, långt innan projektet över huvud taget påbörjades, tydligt har framfört den svenska hållningen om brister i underlaget om projektet Lynetteholmen. Vi har också invänt mot valet av dumpningsplats. Vi har använt oss av alla de vägar som en regering har när det gäller kontakterna i ett sådant komplicerat ärende. Men Danmark är en suverän stat och förfogar naturligtvis över sin egen landyta.

Svenska myndigheter har vid upprepade tillfällen, vilket jag har redogjort för, sedan vi i oktober 2019 fick underrättelsen framfört våra synpunkter till Danmark, i enlighet med Esbokonventionen som vi har varit med och förhandlat fram. Vi svarade genom Naturvårdsverket på underrättelsen som vi fick. Vi bekräftade att Sverige önskade delta i vidare processer. Sedan dess pågår, precis som jag sa i mitt förra inlägg, samråd enligt Esbokonventionen i både skriftlig och muntlig form.

Från svensk sida är engagemanget fortfarande jättestort, bland annat från Havs- och vattenmyndigheten, från SMHI, från Statens geotekniska institut och från Länsstyrelsen Skåne. Sveriges regering har också på flera olika sätt under processen varit involverade i kontakter med den danska regeringen. Jag stod precis och talade om för interpellanten att ett brev har gått iväg till den danska regeringen i frågan, att jag planerar ett möte med

de danska ministrarna i närtid och att en sådan kontakt har tagits med den danska regeringen. Annars skulle jag inte stå i riksdagens talarstol och tala om detta.

Anf. 63 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! När det kommer till saklighet tror jag inte att det är på just det temat som miljöministern ska läxa upp en ledamot. Ministern får nog sopa rent framför egen dörr innan hon tar till det greppet.

Ministern är väldigt upprörd. Det kan inte tolkas på något annat sätt än som en försvarsmekanism i stället för att hon svarar på frågan. Om det nu har tagits ett initiativ i form av ett brev till den danska regeringen och om det planeras en kontakt i närtid, varför svarar hon inte på när den kontakten ska ske? När tänker regeringen kalla till ett skarpt möte med den danska motsvarigheten för att få stopp på dumpningen i Öresund?

Det är inget som man behöver bli upprörd över. Först inleder ministern anförandet med att det saknas saklighet. Sedan blir hon otroligt offensiv för att slutligen inte svara på frågan.

Låt oss ha en respektfull ton även om vi tycker olika. Det är väldigt klart att jag och miljöministern tycker olika. Jag tycker till exempel inte att Socialdemokraterna driver en bra politik för de skånska medborgarna och för de väljare som jag representerar. Det kan inte komma som en sådan stor chock för miljöministern att det dessutom gör henne otroligt upprörd. Så kan det inte vara. Hon har ju varit med i politiken under lång tid och vet att det finns skillnader i politiken och i synen på hur man tycker att den socialdemokratiska regeringen styr landet. Det köper jag alltså inte.

Jag vill återigen fråga: När avser ministern att hålla ett möte med sin danska motsvarighet för att få stopp på den danska dumpningen i närheten av våra skånska kuster?

Anf. 64 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Louise Meijer får tolka in precis vilka känslolägen hon vill. Men faktum är att Louise Meijer precis nu stod i talarstolen och återigen upprepade en fråga som jag har svarat på – jag vet inte hur många inlägg jag har haft. Är det mitt fjärde inlägg nu? – och har varit väldigt tydlig med att löpande kontakter sker med danska myndigheter. Jag har i detalj redogjort för hur kontakterna med våra danska motsvarigheter har sett ut sedan 2019, vilka kontakter som har tagits på regeringsnivå och hur regeringen har agerat aktivt i frågan om Lynetteholmen.

Jag tycker att det är osakligt när man från talarstolen säger att den svenska regeringen över huvud taget inte bryr sig om människor som bor utanför Stockholm. Det var ungefär det du sa i ditt första inlägg. Jag tycker inte att det är seriöst. Jag försöker svara på din fråga, och jag tänker göra det igen.

Jag har sagt att det har gått iväg ett brev från den svenska regeringen till den danska regeringen och också att vi har kontakt med den danska regeringen för att boka in ett möte i närtid.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 65 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Daniel Riazat har frågat mig när jag kommer att komma till skott och lägga fram ett lagförslag på riksdagens bord. Frågan handlar om tillsynen över bestämmelserna i diskrimineringslagen gällande det skollagsreglerade området.

Låt mig börja med att slå fast att ingen elev ska behöva bli utsatt för någon form av kränkning eller diskriminering i skolan. Att främja likabehandling och motverka alla former av kränkande behandling är en viktig del i skolans arbete för trygghet och studiero. Alla skolor har enligt skollagen och diskrimineringslagen en skyldighet att aktivt motverka alla former av kränkande behandling i skolan.

Som Daniel Riazat lyfter fram tillsatte regeringen redan i augusti 2018 Utredningen om vissa frågor i diskrimineringslagen, med tilläggsdirektiv 2019 och 2020, för att analysera hur tillsynen över bestämmelserna i diskrimineringslagen när det gäller det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas till Skolinspektionen.

Utredningen har lämnat ett delbetänkande om det skollagsreglerade området som innehåller förslag om att tillsynsansvaret för det skollagsreglerade området i diskrimineringslagen överförs från Diskrimineringsombudsmannen till Skolinspektionen. Betänkandet remitterades under våren 2021 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Jag vill understryka att diskriminering inte ska ha någon plats i Sverige och därför ska bekämpas med samhällets fulla kraft och inom alla samhällsområden. Regeringen överväger löpande behov av ytterligare insatser för att bekämpa diskriminering.

Anf. 66 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation! Eftersom jag inte riktigt kunde se ett tydligt svar väljer jag att vända på frågan.

Fru talman! Det svenska skolsystemet är unikt. I inget annat land kan vem som helst starta en skolverksamhet med skattefinansiering utan lika stort ansvar för eleverna och samtidigt kunna göra vinster i samband med verksamhetsåret eller i samband med försäljning. Det är snarare ett system än undantag att man har färre behöriga lärare, falska betyg, segregeringsmekanismer och marknadslogik. Till det kan vi nu lägga till kontroll av tjejers och kvinnors klädsel.

Låt mig vara tydlig, fru talman! Sexism och patriarkala strukturer gäller absolut inte bara privata aktörer. Men när skolan förvandlas till en marknad förvandlas också elever till kunder och utbildning och kunskap till en vara. Varor måste marknadsföras, och i den marknadsföringen vet vi att en del skolor använder sig av bland annat medeltida klädregler som främst drabbar tjejer och kvinnor.

Låt mig ge ett exempel. Svenska medier har under den senaste tiden gjort en rad publiceringar om utbredda problem med sexuella trakasserier och absurda klädregler på Internationella Engelska Skolans olika skolor. De har satt i system att kontrollera klädseln hos unga tjejer och kvinnliga anställda.

I en av Aftonbladets publiceringar berättar rektorn på Internationella Engelska Skolan i Täby att lärare och anställda kontrollerar längden på flickors klänningar och kjolar med ett särskilt armtest. Rektorn sa följande: ”Vi har en tumregel som säger att om eleven står med armarna hängande rakt ner och med knuten näve, så ska kjolen inte vara kortare än nederkanten på näven. Är kjolen kortare så ber vi eleven ta på ett par leggings. Vi har svarta leggings som eleverna får behålla.” Reglerna gäller även för personal. Det finns ett förbud mot T-tröja och blå jeans på arbetsplatsen. Shorts, kjol och klänning måste täcka minst halva låret. Rektorn menade att det inte hade varit tal om några protester från vare sig elever eller föräldrar.

Kort därpå kunde Expressen avslöja att det visst har varit protester. Elever vittnade om att de har upplevt sig bli sexualiserade av skolan. Personalen ska ha sagt att man inte ska vara sexig i skolan. Det berättar elever för Expressen.

I ett reportage som Sveriges Radio har gjort berättar tidigare lärare på Internationella Engelska Skolan följande: ”Vi kvinnliga lärare skulle gärna ha högklackade skor och definitivt finskor. Skulle man ha fotriktiga skor var man tvungen att ha ett läkarintyg på att man behövde det.”

Dessa medeltida och sexistiska klädregler får bara inte vara tillåtna i den svenska skolan. Såväl jag som skolministern och, tror jag, alla som lyssnar till debatten vet att om dessa avslöjanden och reportage hade kommit från vissa andra skolor hade konsekvenserna och reaktionerna varit helt annorlunda. Därav har jag ställt min fråga. Vad avser regeringen att göra? Jag har också en specifik fråga som jag kommer att återkomma till i mitt nästa inlägg. Men hur ser regeringen på det slags regler som sätts upp på vissa skolor? Och vilka konkreta åtgärder avser man att vidta?

Anf. 67 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S):

Fru talman! Jag tycker att det är tydligt. Jag vill ha *en* svensk skola med *ett* fokus, nämligen elevers lärande. Därför blir jag bestört när jag tar del av berättelser om hur elever till exempel får väldigt höga betyg men sedan vittnar om att de inte har rätt kunskaper till dessa betyg. Jag blir också bestört när jag hör att man kontrollerar elevers klädsel för att de på något sätt ska leva upp till skolans profil eller varumärke. I en skola där vinsten är målet ligger fokus mer på hur barnen framstår än vad de har lärt sig och hur de mår. Så här ska vi inte ha det.

En elevs val av kläder är ett sätt för den eleven att uttrycka sina tankar, åsikter och känslor. Att mäta kjollängder på elever hör inte hemma i svensk skola. Jag vill att alla elever ska känna sig fria att uttrycka vem de är, trygga i att lära sig vad de ska. Det ska inte råda någon tvekan om detta i Sverige.

Det är därför jag tänker att om vi ska ha *en* skola med *ett* fokus måste vi ta bort alla andra fokus som tar bort fokus från det verkligt viktiga. Både elever och vårdnadshavare ska vara trygga med att alla resurser och allt fokus från politiken ned till huvudmän, rektorer och lärare ska vara på en sak, nämligen att eleverna ska få rätt kunskaper så att de när de blir unga vuxna kan kliva in på en marknadsmarknad, få ett jobb och börja sina liv.

En stress-, press- och utslagningsskola i en marknadsvärld hör inte hemma här. Jag tror att vi alla inser att vi gjorde ett stort misstag när vi förde in andra fokus än eleverna i skolan.

Jag ska återkomma till diskussionen om kjollängd. Det måste vara århundradets dummaste påstående att tro att en 14-åring med kort kjol när hon har tagit sin master från Handels och ska börja sin första arbetsdag på banken kommer i samma korta kjol. Elever och unga är inte dumma. Men de måste få vara elever och unga.

Anf. 68 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack till statsrådet. Jag är mycket glad över att statsrådet tar den här frågan på allvar. Vi delar intentionen om att vi kanske vill förändra systemet. Vi vill komma bort från den marknadslogik som har tagit över den svenska skolan för att skapa en sammanhållen skola för alla barn. Vi delar också uppfattningen att den här typen av klädregler, sexualisering och sexism gentemot elever och personal helt enkelt inte hör hemma i den svenska skolan.

Jag läste bland annat hos RFSU där man jämförde hur klädkoderna rimmar med sexualundervisningen i den svenska skolan. Vi ska i sexualundervisningen i den svenska skolan lära främst killar att inte bära upp de patriarkala strukturerna senare i livet och att man inte ska kontrollera till exempel sin framtida partner. Samtidigt har vi skolor som lär ut till eleverna att vi absolut ska kontrollera kvinnors och tjejers klädsel. Det är någonting som inte går ihop här. Jag menar att det behövs åtgärder för att på något sätt komma ifrån detta.

I dag ansvarar Diskrimineringsombudsmannen för tillsyn av diskriminering och kränkningar enligt diskrimineringsgrunderna medan Skolinspektionen ansvarar för tillsyn och åtgärder för övriga kränkningar i skolan. Det har lett till att elever behandlas olika beroende på vad det är för grund i kränkningen.

Flera tidigare utredningar, vilket sägs i min interpellation och som statsrådet nämnde tidigare från talarstolen, har kommit fram till att det behövs en förändring när det kommer till tillsynen av diskrimineringsgrunderna. Nu senast var det en SOU med namnet *Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området*.

Utredning efter utredning har konstaterat att nuvarande ordning inte fungerar. Vi vet att Skolinspektionen har mer muskler och resurser att kunna vidta åtgärder än Diskrimineringsombudsmannen. Trots det har regeringen ändå inte kommit fram till något beslut i den här frågan.

Om jag inte har helt fel är det nästa vecka som det är propositionsstopp. Regeringen kan inte lägga fram fler propositioner efter det. Vi ser nu de missförhållanden i Internationella Engelska Skolan som har uppmärksamats och som vi vet att den förmodligen inte är ensam om. Det blir återigen väldigt aktuellt med en förändrad lagstiftning.

Vi delar uppfattning om vad det är för slags problematik, och vi delar uppfattningen att det ska förändras. Regeringen har tillsatt utredningar som har kommit fram till att regelverket bör förändras. Jag undrar därför varför regeringen inte lägger fram ett lagförslag som vi kan fatta beslut om.

Prot. 2021/22:84
18 mars

Svar på
interpellationer

Jag tror inte att det kan finnas något parti i Sveriges riksdag som skulle vilja ha ett system med medeltida klädregler. Om det är så får vi väl i så fall syna också deras kort. Men jag skulle ändå tro att en majoritet av riksdagens partier tycker att det är fel med den här typen av regler.

Min fråga är helt enkelt: Kommer regeringen att lägga fram något förslag, och när kommer regeringen att lägga fram ett förslag?

Anf. 69 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S):

Fru talman! Jag vill återigen tacka Daniel Riazat för att han lyfter fram denna viktiga fråga.

Som jag påtalade innan bereds ärendet just nu. Det är väldigt viktigt att vi tittar på svaren som har kommit från remissinstanserna och väger för- och nackdelar med eventuella förändringar.

Vi är eniga om att diskrimineringslagen ska fortsätta att gälla. Det är inga förändringar i den. Det handlar nu om vilken myndighet som ska tillämpa lagarna. Då är frågan: Ska det gå över, eller ska vi ge ett förtydligande till den myndighet som nu har ansvaret att öka samarbetet och så vidare?

Jag tycker inte att unga som går i skolan ska ha det olika beroende på vilken myndighet som det gäller. Här måste vi förhålla oss neutrala. Lagen ska tillämpas oavsett om den ligger under Skolinspektionen eller inte. Fungerar det inte nu ska vi se över så att det gör det. Det vill jag vara väldigt tydlig med.

Jag tror att vi delar synen på grundproblematiken och att det ska fungera. Det kommer inom kort ett beslut i frågan. Om det fungerar dåligt kommer vi att göra en förändring för att det ska bli bra på det här området. Ett exakt datum kommer Daniel Riazat inte att få av mig i dag.

Jag vill påpeka att jag tror att Utbildningsdepartementet har slagit rekord i antalet propositioner om förändringar som vi har lagt fram. Vi står nu ett läge med ett väldigt viktigt fokus på mottagande av unga som kommer från Ukraina och andra länder, så vi kanske måste dra ut på detta. I vilket fall som helst ska lagen tillämpas.

Anf. 70 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Självklart befinner vi oss i en speciell situation när det kommer till invasionen av Ukraina. Jag vet att skolmyndigheterna kommer att behöva lägga väldigt mycket tid och energi på att få till ett värdigt mottagande av de elever som är på väg till Sverige eller som redan nu befinner sig i Sverige. Det arbetet ska vi såklart stötta från hela riksdagen och regeringen.

Samtidigt finns det vissa frågor som inte stannar av på grund av den situation vi befinner oss i. Detta är en sådan fråga. Vi vet sedan tidigare att till exempel organisationen Friends, Rädda Barnen och flera andra har tittat på diskriminering i skolan.

De har kommit fram till att under de senaste åren har till exempel rasismen varit den största grunden till att barn har blivit diskriminerade i skolan. Samtidigt har vi väldigt mycket rapporter sedan hela metoo-rörelsen bildades och också senare att det finns stora problem med sexism och sexualisering i skolan. Det har bara blivit mer och mer.

Nu fick vi genom dessa bra reportage reda på det som hände på Internationella Engelska Skolan. Jag förstår att statsrådet inte kan ge mig ett

svar med ett exakt datum. Men jag vill påminna alla som lyssnar på detta att remissvaren nu har funnits under ett års tid. Det är ingenting som är nytt. Det är någonting som regeringen skulle ha kunnat fatta beslut om tidigare.

Om regeringen vill att det ska gå snabbare tror jag att i varje fall Vänsterpartiet är öppet för att samtala om det och hur vi kan gå vidare med det. Någonting behöver göras. Dessa medeltida metoder får inte förekomma i den svenska skolan.

Anf. 71 Statsrådet LINA AXELSSON KIHLEBLOM (S):

Fru talman! Det här är en väldigt viktig fråga, och jag vill återigen rikta ett stort tack till Daniel Riazat för att han väckte den.

Diskrimineringslagen är som sagt svensk lag, och den ska tillämpas oavsett vilken myndighet det gäller. Det kanske behöver göras mer känt, så att den även kan tillämpas på de skolor där diskriminering över huvud taget förekommer.

Jag vill passa på att säga att jag tar mycket allvarligt på sådana här frågor. Jag tycker att elevers rättigheter att uttrycka sig är väldigt viktiga. Jag minns när jag själv gick på högstadiet. Jag hade lyxen – det kan jag numera säga – att ingen visste om jag var en pojke eller en flicka, utan jag levde i en mellanvärld. Om någon lärare då hade kommit fram till mig och sagt att så där får du inte klä dig hade jag inte stått här i dag.

Vi ska komma ihåg att ungas stress, press och utslagning i skolan plus detta att man ska vara en ung människa med väldigt lite erfarenhet av livet och kunna vara där ute och känna sig trygg är väldigt svårt. Vi ska ta bort allting som stressar, pressar och skapar utslagning. Och vi ska absolut inte ha bedömning av utseende eller andra personliga uttryck i svensk skola.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2021/22:128 Nya regler för organdonation

2021/22:4448 av Lina Nordquist m.fl. (L)

2021/22:4460 av Sofia Nilsson m.fl. (C)

§ 16 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 17 mars

2021/22:402 Beslut om en ny gruva i Kallak

av *Helena Lindahl* (C)

till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

Prot. 2021/22:84

18 mars

Svar på

interpellationer

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 mars

2021/22:1283 Tillsyn av det statliga finmaskiga vägnätet på landsbygden

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1284 En rysk oljetanker i Gävle hamn

av *Ulla Andersson* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1285 Ingångna avtal på infrastrukturuområdet

av *Catarina Deremar* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1286 Lagföring för brott som begås i Ukraina

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1287 Ökad produktion av flytande biogas

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1288 Behovet av ett centrum för hälsokriser

av *Pia Steensland* (KD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:1289 Elnätsutbyggnad och gröna industrisatsningar

av *Eric Palmqvist* (SD)

till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1290 Ökad produktivitet i vården

av *Linda Lindberg* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1291 Åtgärder mot pälsfarmer

av *Elin Segerlind* (V)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1292 Barnfamiljer som vräks trots barnkonventionen

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:1293 Köer för att förnya pass

av *Louise Meijer* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1294 Vård för posttraumatiskt stressyndrom hos ukrainska flyktingar i Sverige

av *Mats Sander* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1295 Tillsynsavgifter för 2:4-anläggningar

av *Kalle Olsson* (S)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 38 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

THOMAS LARUE

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Ärende för bordläggning	2
§ 6 Svar på interpellation 2021/22:294 om inre utlänningskontroller	2
Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 MARIA MALMER STENERGARD (M)	3
Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 MARIA MALMER STENERGARD (M)	5
Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 MARIA MALMER STENERGARD (M)	7
Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
§ 7 Svar på interpellation 2021/22:313 om utökad preskriptionstid för arbetsmiljöbrott.....	9
Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 9 MAGNUS PERSSON (SD)	10
Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 11 MAGNUS PERSSON (SD)	12
Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
Anf. 13 MAGNUS PERSSON (SD)	13
Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
§ 8 Svar på interpellation 2021/22:315 om dödsskjutningarna i januari	15
Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	15
Anf. 16 PONTUS ANDERSSON (SD)	16
Anf. 17 LOUISE MEIJER (M)	17
Anf. 18 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
Anf. 19 PONTUS ANDERSSON (SD)	19
Anf. 20 LOUISE MEIJER (M)	20
Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
Anf. 22 PONTUS ANDERSSON (SD)	21
Anf. 23 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:322 om otillåten påverkan mot poliser	22
Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	22
Anf. 25 KATJA NYBERG (SD)	24
Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
Anf. 27 KATJA NYBERG (SD)	26
Anf. 28 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	27
Anf. 29 KATJA NYBERG (SD)	28
Anf. 30 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	28
§ 10 Svar på interpellation 2021/22:382 om elpriset	29
Anf. 31 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	29
Anf. 32 KJELL JANSSON (M)	30
Anf. 33 LOUISE MEIJER (M).....	31
Anf. 34 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	31
Anf. 35 KJELL JANSSON (M)	32
Anf. 36 LOUISE MEIJER (M).....	33
Anf. 37 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	34
Anf. 38 KJELL JANSSON (M)	35
Anf. 39 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	35
§ 11 Svar på interpellationerna 2021/22:375 och 384 om bensin- och dieselskatten	36
Anf. 40 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	36
Anf. 41 EDWARD RIEDL (M)	36
Anf. 42 TREDJE VICE TALMANNEN	37
Anf. 43 NIKLAS WYKMAN (M)	37
Anf. 44 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	39
Anf. 45 EDWARD RIEDL (M)	40
Anf. 46 NIKLAS WYKMAN (M)	41
Anf. 47 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	42
Anf. 48 EDWARD RIEDL (M)	43
Anf. 49 NIKLAS WYKMAN (M)	43
Anf. 50 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	44
§ 12 Svar på interpellation 2021/22:345 om äganderätten för skogsägare.....	45
Anf. 51 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	45
Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M).....	45
Anf. 53 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	46
Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M).....	47
Anf. 55 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	48
Anf. 56 BORIANA ÅBERG (M).....	49
Anf. 57 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	49

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:367 om den danska dumpningen utanför Falsterbonäset	50
Anf. 58 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	50
Anf. 59 LOUISE MEIJER (M)	50
Anf. 60 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	51
Anf. 61 LOUISE MEIJER (M)	52
Anf. 62 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	53
Anf. 63 LOUISE MEIJER (M)	54
Anf. 64 Klimat- och miljöminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	54
§ 14 Svar på interpellation 2021/22:393 om klädkoder och sexuella trakasserier i skolor	55
Anf. 65 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLÖM (S)	55
Anf. 66 DANIEL RIAZAT (V)	55
Anf. 67 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLÖM (S)	56
Anf. 68 DANIEL RIAZAT (V)	57
Anf. 69 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLÖM (S)	58
Anf. 70 DANIEL RIAZAT (V)	58
Anf. 71 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLÖM (S)	59
§ 15 Bordläggning	59
§ 16 Anmälan om interpellation	59
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	60
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 12.41.	61